

**Vysoká škola evropských a regionálních studií, Z. Ú.,
České Budějovice**

Bakalářská práce

**PERCEPCE ROZDÍLŮ MEZI STÁTNÍ
SPRÁVOU A SAMOSPRÁVOU Z POHLEDU
VEŘEJNOSTI V PLZNI**

Autor práce: Pavel Choc, DiS.

Studijní program: Veřejná správa

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Ing. Monika Březinová, Ph.D.

Katedra: Katedra managementu veřejné správy

2026

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Pavel Choc, DiS.

Studijní program: Veřejná správa

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Percepce rozdílů mezi státní správou a samosprávou z pohledu veřejnosti v Plzni

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Perception of Differences Between State Administration and Self-Government from the Perspective of the Public in Pilsen

Katedra: Katedra managementu veřejné správy

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů):

Ing. Monika Březinová, Ph.D.

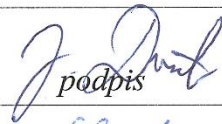

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): Listopad 2025

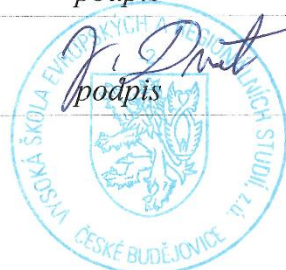
Cíl bakalářské práce:

Cílem bakalářské práce je vyhodnotit, jak obyvatelé města Plzně vnímají rozdíl mezi státní správou a samosprávou, jaké mají o těchto složkách veřejné správy znalosti a do jaké míry se orientují v jejich působnosti a kompetencích.

Student: Pavel Choc, DiS.	28.11. 2025 datum	 podpis
Vedoucí práce: Ing. Monika Březinová, Ph.D.	10.12.25 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	11.12.2025 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	11.12.2025 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	11.12.2025 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

Pavel Choc, DiS.

Děkuji vedoucí bakalářské práce Ing. Monice Březinové, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

CHOC, P. *Percepce rozdílů mezi státní správou a samosprávou z pohledu veřejnosti v Plzni: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2026. 82 s. Vedoucí bakalářské práce: Ing. Monika Březinová, Ph.D.

Klíčová slova: Státní správa, samospráva, veřejná správa, orgány veřejné správy, komparace aspektů veřejné správy

Tato bakalářská práce popisuje rozdíly mezi státní správou a samosprávou a jak jsou tyto rozdíly vnímány veřejností. Teoretická část práce popisuje veřejnou správu a její rozdělení – samosprávu a státní správu. V praktické části je popsáno porovnání státní správy a samosprávy z pohledu občana a zpracován dotazník, který poskytl informace o vnímání veřejné správy občany města Plzně. V práci jsou uvedena doporučení pro praxi na základě výsledků z dotazníkového šetření.

ABSTRACT

CHOC, P. *Public Perception of the Difference Between State Administration and Self-Government from the Perspective of the Public in Pilsen: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2026. 82 pp. Supervisor: Ing. Monika Březinová, Ph.D.

Key words: State administration, local government, public administration, public administration bodies, comparison of aspects of public administration

This bachelor thesis describes the differences between state administration and local government and how these differences are perceived by the public. The theoretical part of the thesis describes public administration and its division into local government and state administration. The practical part compares state administration and local government from the perspective of citizens and includes a questionnaire that provided information about how citizens of the city of Pilsen perceive public administration. The thesis includes recommendations for practice based on the results of the questionnaire survey.

Obsah

1	Cíl a metodika bakalářské práce	10
2	Veřejná správa.....	12
2.1	Historie veřejné správy v českých zemích	13
2.1.1	Veřejná správa do roku 1918	13
2.1.2	Veřejná správa po založení Československa po roce 1918.....	14
2.1.3	Veřejná správa po roce 1939.....	14
2.1.4	Veřejná správa po roce 1945.....	15
2.1.5	Veřejná správa po roce 1989.....	15
3	Samospráva	16
3.1	Územní samospráva	17
3.1.1	Kraje.....	18
3.1.2	Obce	22
3.2	Zájmová samospráva.....	26
3.2.1	Profesní komory s povinným členstvím (profesní samospráva)	27
3.2.2	Komory s nepovinným členstvím	28
3.2.3	Vysokoškolská samospráva	29
4	Státní správa	30
4.1	Působnost státní správy	31
4.2	Orgány státní správy	32
	Ústřední orgány státní moci	32
	Regionální a krajské instituce	34
	Místní instituce	35
5	Komparace státní správy a samosprávy z pohledu občana	36
5.1	Dostupnost institucí.....	36
5.2	Rychlost vyřizování agendy.....	37
5.3	Komunikace s občany	37
5.4	Srozumitelnost postupů a administrativních procesů.....	38

5.5	Transparentnost a důvěra veřejnosti.....	38
6	Dotazníkové šetření.....	40
6.1	Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	40
6.2	Souhrnné vyhodnocení.....	69
6.3	Doporučení pro praxi	70
	Závěr.....	72
	Seznam použitých zdrojů	74
	Seznam zkratk	76
	Seznam tabulek a grafů	77

Úvod

Veřejná správa představuje nedílnou součást fungování moderního demokratického státu a významně ovlivňuje každodenní život jeho občanů. Prostřednictvím státní správy a územní samosprávy dochází k výkonu veřejné moci, zajišťování veřejných služeb a naplňování veřejného zájmu. Přestože se s činností orgánů veřejné správy občané setkávají na denní bázi, jejich orientace v této oblasti a porozumění rozdílům mezi jednotlivými složkami veřejné správy nejsou vždy dostatečné.

Rozlišení státní správy a samosprávy, včetně pochopení jejich kompetencí, odpovědnosti a postavení v systému veřejné moci, je přitom zásadní nejen pro správnou orientaci občanů ve veřejném prostoru, ale také pro jejich aktivní zapojení do veřejného života. Nedostatečná informovanost může vést k mylným očekáváním vůči veřejným institucím, ke snížení důvěry ve veřejnou správu nebo k omezené ochotě občanů podílet se na správě veřejných záležitostí.

Tato bakalářská práce se proto zaměřuje na problematiku vnímání rozdílů mezi státní správou a samosprávou z pohledu veřejnosti. Cílem práce je přispět k hlubšímu porozumění tomu, jak občané chápou strukturu a fungování veřejné správy v České republice, a poukázat na význam občanské gramotnosti v této oblasti. Práce je strukturována do teoretické a praktické části, přičemž teoretická část vymezuje základní pojmy a institucionální rámec veřejné správy, zatímco praktická část se věnuje vlastnímu empirickému výzkumu a analýze získaných dat.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je analyzovat a zhodnotit, jak veřejnost vnímá rozdíly mezi státní správou a samosprávou v České republice. Práce se zaměřuje na zjištění míry informovanosti občanů o fungování těchto dvou základních složek veřejné správy, zejména pokud jde o rozdělení jejich kompetencí, odpovědnosti a vykonávaných činností. Pozornost je věnována také tomu, zda jsou občané schopni tyto instituce správně identifikovat a přiřadit jim odpovídající pravomoci, případně zda dochází k jejich zaměňování.

Dílčím cílem práce je identifikovat oblasti, ve kterých se u veřejnosti nejčastěji objevují nejasnosti nebo mylné představy o činnosti státní správy a samosprávy. Na základě získaných poznatků se práce snaží poukázat na možné příčiny těchto nedostatků, jako je například nízká míra občanské informovanosti, složitost systému veřejné správy nebo nedostatečná komunikace veřejných institucí směrem k občanům. Práce rovněž usiluje o zhodnocení významu správného porozumění fungování veřejné správy pro aktivní zapojení občanů do veřejného života.

Metodologicky je bakalářská práce zpracována na dvě části. V první části je provedeno porovnání státní správy a samosprávy na základě informací z teoretické části. Druhá část je zpracována jako kvantitativní výzkum realizovaný prostřednictvím anonymního dotazníkového šetření. Výzkumný soubor tvoří obyvatelé města Plzně ve věkovém rozmezí 18–65 let. Výběr respondentů byl proveden s cílem zahrnout různé věkové skupiny a dosáhnout co nejvyšší míry názorové variability. Dotazník byl sestaven autorem práce a obsahuje jak uzavřené, tak polouzavřené otázky, které umožňují nejen statistické vyhodnocení odpovědí, ale také zachycení subjektivního vnímání respondentů.

Struktura dotazníku je rozdělena do několika tematických částí. První část se zaměřuje na základní orientaci respondentů v pojmech státní správy a samosprávy. Druhá část se věnuje znalosti kompetencí jednotlivých úrovní veřejné správy, zejména obcí, krajů a ústředních orgánů státní správy. Třetí část dotazníku je orientována na subjektivní hodnocení role státní správy a samosprávy ve společnosti a na míru důvěry občanů v tyto instituce.

Získaná data jsou zpracována pomocí metod deskriptivní statistiky, které umožňují přehledné shrnutí a interpretaci výzkumných výsledků. Výsledky jsou prezentovány ve formě tabulek a grafů, které usnadňují jejich srozumitelnost a přehlednost. Následná interpretace výsledků je provedena v návaznosti na teoretická východiska vymezená v teoretické části práce a je doplněna o komentář autora.

Výsledky výzkumu přinášejí hlubší porozumění tomu, jak veřejnost chápe strukturu a fungování veřejné správy v České republice. Zároveň mohou sloužit jako podklad pro další odborné zkoumání této problematiky nebo jako inspirační zdroj pro vzdělávací a informační iniciativy zaměřené na zvyšování úrovně občanské gramotnosti v oblasti veřejné správy.

TEORETICKÁ ČÁST

2 Veřejná správa

Veřejná správa představuje soubor činností, prostřednictvím nichž stát a územní samosprávné celky zabezpečují veřejné záležitosti a uskutečňují veřejný zájem. Jde o systém institucí, nástrojů a postupů, který zajišťuje fungování společnosti, poskytování veřejných služeb, ochranu práv občanů a realizaci politiky státu. Veřejná správa se vyznačuje především právní regulovaností, organizovaností a účelovostí, protože její existence je odvozena od potřeby řídit a spravovat veřejné záležitosti způsobem, který je transparentní, předvídatelný a odpovědný. Veřejná správa je úzce spjata s výkonem veřejné moci, která musí být vykonávána v souladu se zákonem, transparentně a účelně. Patří mezi základní složky fungování demokratického právního státu, protože umožňuje praktické naplňování ústavních principů a státní politiky na různých úrovních řízení.¹

Charakteristickým znakem veřejné správy je její právní regulovanost, protože výkon veřejné správy je vázán povinností postupovat na základě zákona a v jeho mezích. Veřejná správa je také organizovaná a hierarchická, což znamená, že je strukturována do úrovní a vztahů nadřízenosti a podřízenosti. Současně má veřejná správa účelový charakter, neboť její existence je odvozena od potřeby naplňovat veřejný zájem a poskytovat veřejné statky a služby. Dalším významným rysem je neziskovost, jelikož cílem veřejné správy není tvorba zisku, ale poskytování služeb potřebných pro chod společnosti.²

Veřejnou správu lze členit dle různých kritérií, nejčastěji však na státní správu a samosprávu. Státní správa je vykonávána státem a jeho orgány a lze ji chápat jako činnost, kterou stát uskutečňuje mimo rámec zákonodárství a soudnictví. Státní správu dále dělíme na přímou, vykonávanou státními orgány, jako jsou ministerstva a ústřední správní úřady, a nepřímou, kterou vykonávají jiné subjekty, nejčastěji obce a kraje, na základě zákonného zmocnění v rámci přenesené působnosti. Oproti tomu územní samospráva představuje správu veřejných záležitostí uskutečňovanou územními samosprávnými celky. Obce a kraje vystupují jako samostatné právnické osoby, hospodaří s vlastním

¹ HENDRYCH, Dušan. Správní věda: teorie veřejné správy. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-561-0.; HORZINKOVÁ, Eva a FIALA, Zdeněk. Správní právo hmotné: obecná část. 4. aktualizované vydání. Student. Praha: Leges, 2023. ISBN 978-80-7502-694-1.

² LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

majetkem a rozhodují prostřednictvím volených orgánů. Jejich působnost se dělí na samostatnou, kde rozhodují autonomně, a na přenesenou, kde vykonávají svěřenou státní správu.³

Kontrola veřejné správy představuje nezbytný mechanismus zajišťující zákonnost, hospodárnost a efektivnost výkonu veřejné moci. Jejím cílem je ověřovat, zda orgány veřejné správy postupují v souladu s právními předpisy, dodržují stanovené postupy a plní svěřené úkoly v souladu s veřejným zájmem. Kontrola může mít podobu vnitřní kontroly, která je vykonávána v rámci jednotlivých orgánů veřejné správy, nebo vnější kontroly, již zajišťují nezávislé kontrolní instituce a další oprávněné subjekty. Významnou roli v systému kontroly veřejné správy hrají zejména Nejvyšší kontrolní úřad, soudy, orgány státního dozoru a veřejný ochránce práv. Prostřednictvím kontrolních mechanismů je posilována transparentnost veřejné správy a důvěra veřejnosti v její fungování.⁴

V současné době probíhá elektronizace a digitalizace veřejné správy. Jedná se o portál E-Government. E-Government představuje využívání informačních a komunikačních technologií ve veřejné správě s cílem zvýšit efektivitu výkonu veřejné moci, zjednodušit administrativní procesy a zlepšit dostupnost veřejných služeb pro občany a podnikatelské subjekty. Jeho hlavním přínosem je zejména možnost elektronické komunikace mezi občanem a orgány veřejné správy. Mezi významné nástroje e-governmentu v České republice patří například datové schránky a Czech POINT.⁵

2.1 Historie veřejné správy v českých zemích

2.1.1 Veřejná správa do roku 1918

Historie veřejné správy v českých zemích do roku 1918 souvisí s vývojem státní moci v rámci habsburské monarchie. Od středověké správy vykonávané panovníkem a zemskými orgány se postupně přešlo k centralizované a profesionální správě, zejména v

³ HENDRYCH, Dušan. Správní věda: teorie veřejné správy. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-561-0.; LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

⁴ HORZINKOVÁ, Eva a FIALA, Zdeněk. Správní právo hmotné: obecná část. 4. aktualizované vydání. Student. Praha: Leges, 2023. ISBN 978-80-7502-694-1.

⁵ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. E-Government v evropském prostředí. Online. 2012. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/clanek/e-government-v-evropskem-prostredi.aspx>. [cit. 2025-12-05].; UNIVERZITA KARLOVA (PRAHA). Acta Universitatis Carolinae. 2010. ISBN 978-80-246-1788-6.

období osvícenského absolutismu v 18. století. Významné změny přinesl také 19. století, kdy po roce 1848 došlo k modernizaci veřejné správy, oddělení soudní a správní moci a k rozvoji územní samosprávy, čímž byly položeny základy správního systému po roce 1918.⁶

2.1.2 Veřejná správa po založení Československa po roce 1918

Po vzniku samostatného československého státu dochází k výrazné změně ve veřejné správě. Prvním zákonem československého státu byla Recepční norma – zákon č. 11/1918 Sb. . Nejvyšším orgánem moci byl Národní výbor, který chránil národní zájmy. Roku 1918 byla také přijata Prozatímní ústava, která dala vzniku ústředním orgánům moci - Národní shromáždění, prezident republiky a vláda.⁷

V oblasti samosprávy vznikla novela Obecního zřízení, která dala za vznik nové soustavě obecních organizací – zastupitelstva, rady obce, starosty a komisí. V roce 1920 proběhla reforma, během které se přijala koncepce menších územních celků, byly jimi župy a okresy. Později, roku 1927 proběhla další reforma, která rozdělila území na země a okresy. Vzniklé země byly Česká, Moravsko-slezská, Slovenská a Podkarpatoruská.⁸

2.1.3 Veřejná správa po roce 1939

Během roku 1939 proběhla okupace českých zemí a vznikl Protektorát Čechy a Morava. Z veřejné správy se stala správa okupační, kterou řídil velitel říšské armády společně s říšským protektorem jako hlavou výkonné moci.⁹

V tomto období převzali pravomoci starostů němečtí úředníci a došlo k faktickému zániku územní samosprávy. Nové ustanovení místních, okresních a

⁶ LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.; SVOBODA, Ivo. Základy správního práva a veřejné správy. Právo. Ostrava: Key Publishing, 2008. ISBN 978-80-87071-76-2.

⁷ LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

⁸ LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.; MALAST, Jan. Teoretická východiska obecní samosprávy v České republice. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2016. ISBN 978-80-261-0657-9.

⁹ LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.; SVOBODA, Ivo. Základy správního práva a veřejné správy. Právo. Ostrava: Key Publishing, 2008. ISBN 978-80-87071-76-2.

zemských národních výborů bylo ustanoveno v roce 1940 po přijetí Prozatímního státního zřízení. Toto zřízení mělo prezidenta, kterým byl Edvard Beneš, vládu a státní radu.¹⁰

2.1.4 Veřejná správa po roce 1945

V období let 1945–1989 byla státní a veřejná správa na území Československa výrazně ovlivněna politickým režimem a ideologií socialismu. Po druhé světové válce došlo k obnovení státní správy, avšak po roce 1948 byla veřejná správa plně centralizována a podřízena vedoucí úloze Komunistické strany Československa. Základními orgány výkonu státní moci se staly národní výbory, které nahradily samosprávné prvky a spojovaly státní správu s omezenou formou místní správy. Veřejná správa byla charakteristická silnou centralizací, politickou kontrolou a omezenou samostatností nižších správních článků, přičemž k zásadní změně tohoto systému došlo až po roce 1989.¹¹

2.1.5 Veřejná správa po roce 1989

Po Sametové revoluci, která proběhla v roce 1989, přišli významné změny. Ve veřejné správě začala probíhat vnitřní reforma, aby mohlo dojít k decentralizaci veřejné správy. V rámci státní moci se zahájil přechod k parlamentnímu modelu dělby moci po zrušení vedoucí úlohy Komunistické strany Československa a začali se uplatňovat principy demokratického právního státu. Od 1. ledna 1993 se Česká republika stala samostatným státem.¹²

Změny proběhly i u územní samosprávy, kdy po zrušení národních výborů, došlo k obnovení obecních zřízení na úrovni obcí. A později v roce 2000 došlo ke vzniku krajů.¹³

¹⁰ KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.; LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

¹¹ LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

¹² LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

¹³ KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

3 Samospráva

Stát má možnost svou primární moc převádět na jiné subjekty. Tato moc už nemůže být považována za moc státní, ale je vykonávána jako samosprávná. Samospráva je konkurenčním subjektem pro jiné subjekty nesoucí veřejnou moc, touto konkurencí je podpořena dělba moci ve státě. Schopností samosprávy je zmenšit moc demokratického centralismu a totalitnímu režimu, a proto ji všechny centralistické režimy považují za nepohodlnou, ať už jsou demokratické či nikoli.¹⁴

Samospráva je veřejná správa, kterou vykonávají subjekty jiné než stát, avšak stát tyto subjekty kvalifikuje. Samospráva jedná svým vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a s vlastními prostředky. Výkon samosprávy má na starosti složka laická, kterou tvoří zastupitelstva, do kterých jsou voleni občané a poté složka profesionální, do které patří úřednictvo.¹⁵

Charakteristickými prvky samosprávy jsou:

- území či lidská činnost, které spravuje
- osoby, které jsou samosprávě podřízené
- samospráva jako právnická osoba veřejného práva se soustavou vlastních samosprávních orgánů
- vlastní hospodaření i rozpočet¹⁶

Samospráva je organizující a mocensko-ochrannou činností. Činností subjektů samosprávy je správa veřejných záležitostí a ta by měla vést k realizaci vlastní samosprávné moci. Samosprávná moc pak zahrnuje výkonnou samosprávnou pravomoc, která je potřeba k výkonu vlastních samosprávních aktů, ale i k výkonu zákonů státu a jejich obsahu. Další částí samosprávné moci je pravomoc rozhodování v samosprávních otázkách, v jejichž řešení a tvorbě ponechává stát volnou ruku samosprávním orgánům. Samospráva je i činností podzákonnou a nařizovací. Samospráva má oprávnění k tvorbě

¹⁴ KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.; KOUDELKA, Zdeněk. Právní předpisy samosprávy. 2., aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-690-7.; MASARYKOVÁ UNIVERZITA, Právnická fakulta. Zájmová a profesní samospráva. Online. In: . S. 1. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/law/podzim2010/MV925K/um/Profesni_a_zajmova_samosprava.pdf. [cit. 2025-12-01].

¹⁵ KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

¹⁶ KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

vlastní samosprávné moci, která se ovšem musí řídit zákony. A tuto samosprávnou moc vykonává a zabezpečuje pomocí nařizovacích oprávnění.¹⁷

Organizace samosprávy není vertikálně ani hierarchicky provedena. Vztahy podřízenosti a nadřízenosti mezi vyšší a nižší samosprávou neexistují. Zásah některého z vyšších orgánů lze uskutečnit pouze na základě zvláštního zákona. Základním principem, na kterém je samospráva založena, je princip kolegiálního rozhodování. Ustanovení orgánů probíhá několika způsoby, základní orgány jsou ustanoveny volbou, další orgány jsou jmenovány a jsou podřízeny a odpovědný orgánům zvoleným.¹⁸

Dělení samosprávy je vytvořeno podle její působnosti a je dělena na územní a zájmovou samosprávu. Územní samospráva je sdružena s určitým územím, kdy jedno území může být spravováno více územními samosprávami různých stupňů. Samospráva zájmová je postavena na věcném principu a je spojena s danou lidskou činností. Okruh zájmové samosprávy tvoří samospráva profesní, která může mít dvě části – profesní komory s povinným členstvím (například lékařská nebo advokátní komora) a komory bez povinného členství (například hospodářské komory). Dále je zájmová samospráva tvořena akademickou samosprávou vysokých škol.¹⁹

3.1 Územní samospráva

Územní samospráva je zakotvena v Ústavě České republiky ve článku 8, kde se zaručuje samospráva územních celků. Sedmá hlava Ústavy České republiky pojednává o územní samosprávě v článcích 99 – 105. Dle článku 99 Ústavy České republiky je Česká republika rozdělena na kraje jako vyšší územní samosprávné celky a obce, které jsou základními územními samosprávnými celky. Článek 99 odstavce 1 Ústavy definuje územní samosprávné celky jako územní společenství občanů, kteří mají právo na samosprávu. Územní celky jsou veřejnoprávní korporace a mohou vlastnit majetek a disponovat s vlastním rozpočtem. Stát do činnosti územních celků nezasahuje, může zasáhnout pouze v případě vyžaduje-li to ochrana zákona.²⁰

¹⁷ SVOBODA, Ivo a SCHELLE, Karel. Základy organizace veřejné správy. Vyd. 2. Právo. Ostrava: Key Publishing, 2007. ISBN 978-80-87071-22-9.

¹⁸ SVOBODA, Ivo a SCHELLE, Karel. Základy organizace veřejné správy. Vyd. 2. Právo. Ostrava: Key Publishing, 2007. ISBN 978-80-87071-22-9.

¹⁹ KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.; MASARYKOVA UNIVERZITA, Právnická fakulta. Zájmová a profesní samospráva. Online. In: . S. 1. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/law/podzim2010/MV925K/um/Profesni_a_zajmova_samosprava.pdf. [cit. 2025-12-01].

²⁰ Ústava ČR. Listina základních práv a svobod: parlament ČR, volby, ústavní soud, ombudsman, ministerstva: antidiskriminační zákon, zákon o sbírce zákonů: redakční uzávěrka 10.8.2020. Úplné znění.

Obce i kraje mohou vydávat právní předpisy, kterými jsou obecně závazné vyhlášky a nařízení. Tyto právní předpisy musí být v souladu se zákonem a nemohou předávat pravomoci jiné instituci. Důvodem vzniku právních předpisů územní samosprávy je získání nástroje k plnění závazků obce či kraje při řešení jejich záležitostí. Rozlišení právních předpisů je založeno na věcné působnosti, kdy právní předpisy v samostatné působnosti jsou obecně závazné vyhlášky a právní předpisy v přenesené působnosti nazýváme nařízení.²¹

3.1.1 Kraje

Kraje jsou nejvyšší územní samosprávné celky. Kraje byly vytvořeny roku 2000 a jsou upravovány zákonem č. 129/2000 Sb. – Zákon o krajích. V České republice vzniklo 14 krajů včetně Hlavního města Prahy. Jejich tvorba či naopak zrušení je možné pouze ústavním zákonem.²²

Kraj tvoří společenství lidí žijících na jeho území a má právo sám rozhodovat o svých záležitostech. Při plnění svých úkolů musí dbát na veřejný zájem. Z právního hlediska vystupuje kraj jako samostatná právnická osoba, která má vlastní právní způsobilost. Tato způsobilost patří samotnému kraji, ne jeho jednotlivým orgánům. Pokud se jedná o soukromoprávní úkony, jedná vždy kraj jako celek.²³

Kraj má své charakteristické znaky, kterými jsou:

1. území – prostorové vymezení
2. obyvatelstvo
3. soustava orgánů, pomocí níž vykonává své úkony
4. působení pod vlastním jménem a tvorba vlastních právních předpisů²⁴

Ostrava: Sagit, 2020. ISBN 978-80-7488-420-7.; Územní samospráva. Online. IURIUM. Dostupné z: <https://www.iurium.cz/encyklopedie/koncept/uzemni-samosprava>. [cit. 2025-12-01].

²¹ KOUDELKA, Zdeněk. Právní předpisy samosprávy. 2., aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-690-7.

²² SLÁDEČEK, Vladimír; FRUMAROVÁ, Kateřina a MELOTÍKOVÁ, Petra (ed.). Organizace státní správy – vývojové tendence. Teoretik. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-7502-048-2.; Ústava ČR. Listina základních práv a svobod: parlament ČR, volby, ústavní soud, ombudsman, ministerstva: antidiskriminační zákon, zákon o sbírce zákonů: redakční uzávěrka 10.8.2020. Úplné znění. Ostrava: Sagit, 2020. ISBN 978-80-7488-420-7.

²³ KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

²⁴ KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5

Orgány kraje

Kraje mají své orgány – zastupitelstvo kraje, rada kraje, hejtman, krajský úřad, výbory zastupitelstva, komise, zvláštní orgány kraje. V zákoně jsou stanoveny jako orgány kraje zastupitelstvo kraje, rada kraje, hejtman, krajský úřad a zvláštní orgán kraje. Další orgány kraje lze považovat za orgány i přesto, že nejsou v Zákoně o krajích přímo definovány a mají poradní funkci.²⁵

Zastupitelstvo kraje

Jediný krajský orgán, který je zakotven v Ústavě, je zastupitelstvo kraje. Může být vnímáno jako hlavní orgán kraje vzhledem k přímé volbě zastupitelů. Zastupitele kraje mohou volit občané daného kraje. Volební období je čtyřleté a volby jsou vyhlašovány prezidentem republiky. Členů v zastupitelstvu může být nejméně 45 a nejvíce 65, kdy počet zastupitelů je ovlivněn počtem obyvatel daného kraje k 1. lednu roku, kdy proběhnou volby. Dle jiných zákonů, než je Zákon o volbách do zastupitelstev krajů je vyloučeno vykonávat funkci zastupitele kraje společně s jinými vybranými funkcemi (soudce; státní zástupce; člen, viceprezident či prezident NKÚ; inspektor či předseda Úřadu pro ochranu osobních údajů nebo státní zaměstnanec ve správních úřadech).²⁶

Rada kraje

Výkonným orgánem kraje je Rada kraje na poli samostatné působnosti. Rada se zodpovídá zastupitelstvu za výkon samosprávy. Rada je tvořena členy, kterými jsou hejtman, náměstek či náměstci hejtmana a další členové. Poradním hlasem rady je ředitel krajského úřadu.

Rada kraje rozhoduje v přenesené působnosti jen tam, kde jí to stanoví zákon, tzn. vydává nařízení kraje. Rozhodnutí rady musí být schválena nadpoloviční většinou. Schůze rady jsou iniciovány hejtmanem.²⁷

Hejtman

Hejtman vystupuje jako představitel kraje navenek. Nepůsobí však jako statutární orgán právnické osoby, a proto může právní jednání, která podléhají schválení

²⁵ KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.; Zákony V/2025: úplná znění zákonů pro státní správu, veřejnou správu a školství k 1.1.2025. Český Těšín: Poradce, 2025. ISSN 1802-8306.

²⁶ LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.; KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

²⁷ LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

zastupitelstva či rady kraje, vykonat pouze po jejich předchozím odsouhlasení. V opačném případě jsou tato jednání absolutně neplatná. Pokud hejtman provede právní úkon bez požadovaného schválení příslušného orgánu, může tím nést trestněprávní i občanskoprávní odpovědnost.²⁸

Náměstek hejtmana

Náměstek hejtmana je volen zastupitelstvem kraje a náměstků může být více. Náměstek hejtmana vykonává jeho funkci v době, kdy není hejtman přítomen, případně v době, kdy není funkce hejtmana obsazena. Při vyšším počtu zvolených náměstků je určeno pořadí, v jakém zastupují hejtmana.²⁹

Krajský úřad

Krajský úřad se skládá z odborů a oddělení, v čele krajského úřadu je ředitel. Jednotlivá oddělení jsou přímo podřízena řediteli krajského úřadu. Sídlo krajského úřadu je v sídle kraje, tedy v krajském městě. Sídlo krajského úřadu a sídlo kraje není vázáno na stejnou budovu.³⁰

Zaměstnanci krajského úřadu jsou úředníky, pokud vykonávají správní činnost a vztahuje se na ně zákon o úřednících územních samosprávných celků. Úředníci krajského úřadu skládají zkoušku, která je podmínkou pro výkon jejich práce.³¹

Krajský úřad vykonává úkoly, které mu uloží zastupitelstvo a rada v samostatné působnosti kraje. Dále také pomáhá výborům a komisím při jejich činnosti. V přenesené působnosti krajský úřad vykonává záležitosti státní správy, kromě záležitostí zákonem svěřených jiným orgánům kraje.³²

Ředitele krajského úřadu jmenuje a odvolává hejtman kraje po předchozím souhlasu ministra vnitra.³³

²⁸LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

²⁹LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

³⁰LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

³¹KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

³²KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.; LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

³³LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

Zvláštní orgány kraje

Zvláštní orgány kraje jsou zřizovány pro výkon přenesené působnosti hejtmanem. Jsou zřízeny v zákonem stanovených případech. Jmenování a odvolávání členů těchto výborů činí hejtman. Tyto orgány vykonávají přenesenou působnost kraje nezávisle na krajském úřadu. Členové v čele těchto orgánů musí složit zkoušku ze zvláštní odborné způsobilosti. Ze zákona je zřizován zvláštní orgán kraje a jedná se o bezpečnostní radu kraje, jejímž předsedou je hejtman kraje.³⁴

Výbory zastupitelstva kraje

Zastupitelstvo kraje může zřizovat výbory jako své iniciativní a kontrolní orgány, které předkládají svá stanoviska a návrhy zastupitelstvu kraje. Předsedou výboru je vždy člen zastupitelstva kraje. Výbory plní úkoly uložené zastupitelstvem kraje a ze své činnosti mu odpovídají. Počet členů výborů je lichý a k přijetí usnesení je zapotřebí nadpoloviční většiny všech členů.³⁵

Zastupitelstvo kraje zřizuje vždy finanční výbor, kontrolní výbor a výbor pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost, přičemž každý z nich musí mít nejméně pět členů. V krajích s alespoň 5% zastoupením národnostní menšiny se na základě žádosti zřizuje rovněž výbor pro národnostní menšiny.³⁶

Členy finančního a kontrolního výboru nemohou být hejtman, jeho zástupce, ředitel krajského úřadu ani osoby vykonávající rozpočtové a účetní činnosti.³⁷

Komise

Rada kraje může zřizovat komise jako své iniciativní a poradní orgány, které se podílejí na přípravě podkladů a návrhů pro její rozhodování. Komise předkládají radě kraje svá stanoviska, doporučení a náměty.³⁸

³⁴ KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.; LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

³⁵ KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.; Zákony V/2025: úplná znění zákonů pro státní správu, veřejnou správu a školství k 1.1.2025. Český Těšín: Poradce, 2025. ISSN 1802-8306.

³⁶ KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.; LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

³⁷ LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

³⁸ KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

Komise přijímají svá rozhodnutí většinou hlasů všech svých členů. Za výkon své činnosti se zodpovídají radě kraje.³⁹

3.1.2 Obce

Obec je základní jednotkou územní samosprávy. Obec tvoří společenství lidí žijících na určitém území, kteří si své záležitosti spravují sami. Platí zásada, že svobodné obce jsou stavebním kamenem svobodného státu. Obec je veřejnoprávní územní korporací, tedy právnickou osobou veřejného práva, a při výkonu svých pravomocí vystupuje jako veřejný úřad. Obec vystupuje v právních vztazích jako právnická osoba. Obce jsou upravovány zákonem č. 128/2000 Sb. – Zákon o obcích. Obec vždy musí být součástí vyššího samosprávného celku.⁴⁰

Znaky, kterými je obec charakteristická, jsou:

1. vlastní území
2. své obyvatelstvo
3. soustava orgánů, se kterou řídí svou vůli
4. vystupování pod svým jménem a tvorba vlastních právních předpisů
5. majetek obce a vlastní rozpočet⁴¹

Obce lze rozdělit na obce, města, městyse a statutární města. Kdy statut obce mají obce, které ho měli ke dni 12.11.2000 tzn. ke dni začátku účinnosti zákona o obcích a nebo obce, které byly nove zřízené podle tohoto zákona. Jako obec je označováno samosprávné území s méně než 3 tisíci obyvateli.⁴²

³⁹ LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

⁴⁰ KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.; Ústava ČR. Listina základních práv a svobod: parlament ČR, volby, ústavní soud, ombudsman, ministerstva: antidiskriminační zákon, zákon o sbírce zákonů: redakční uzávěrka 10.8.2020. Úplné znění. Ostrava: Sagit, 2020. ISBN 978-80-7488-420-7.

⁴¹ KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

⁴² KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.; Obce, kraje, hl. m. Praha: změny zákonů: o obcích, o krajích a o hl. m. Praze od 1. 3. 2025, územní samospráva, samostatná a přenesená působnost, orgány zastupitelstva a rady, odměny zastupitelů, územně správní členění státu, Sbíрка právních předpisů ÚSC; Úředníci obcí a krajů; Obecní policie: redakční uzávěrka 24. 2. 2025. ÚZ: úplné znění. Ostrava: Sagit, 2025. ISBN 978-80-7488-670-6.

Městys je historické pojmenování obce, které přestalo být používáno roku 1949 a následně bylo roku 2006 znovu obnoveno. V současnosti je městysem obec, které na základě jejího návrhu, vyhoví předseda Poslanecké sněmovny.⁴³

Města jsou obce, které toto postavení získali během historického vývoje. Městem se může stát obec, pokud má alespoň 3 tisíce obyvatel a její návrh schválí předseda poslanecké sněmovny. Statutární města mají možnost členit se na městské části či obvody, které mají vlastní samosprávné orgány. V případě, že je statutární město rozděleno na městské části nebo obvody, má povinnost tento statut vydat ve formě obecně závazné vyhlášky, která upravuje vnitřní poměry členěného města. V současné době máme 26 statutárních měst.⁴⁴

Orgány obce

Stejně jako kraje mají obce své orgány. Podle zákona jsou orgány obce zastupitelstvo, rada, starosta, obecní úřad a zvláštní orgán obce. Existují ale i jiné orgány obce, které v zákoně uvedeny nejsou. Tyto orgány mají své zastoupení v mechanismu obce a plní poradní funkci.⁴⁵

Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo je nejvyšším rozhodovacím orgánem obce a jako jediný obecní orgán je stanoven Ústavou. Zastupitelstvo činí rozhodnutí v rámci samostatné působnosti obce. Mezi úkoly zastupitelstva patří schvalování rozpočtu obce, vyhlášení místního referenda, zřizování či rušení výborů a obecní policie, vydávání obecně závazných vyhlášek. Povinností zastupitelstva je zřídit finanční a kontrolní výbory, které slouží jako poradní orgány. Zastupitelé jsou voleni občany na 4leté období, kdy volby vyhláší

⁴³ Obec. Online. Informační web územního plánování. 2024. Dostupné z: https://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp#index_4. [cit. 2025-12-04].

⁴⁴ KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.; Obec, kraje, hl. m. Praha: změny zákonů: o obcích, o krajích a o hl. m. Praze od 1. 3. 2025, územní samospráva, samostatná a přenesená působnost, orgány zastupitelstva a rady, odměny zastupitelů, územně správní členění státu, Sběrka právních předpisů ÚSC; Úředníci obcí a krajů; Obecní policie: redakční uzávěrka 24. 2. 2025. ÚZ: úplné znění. Ostrava: Sagit, 2025. ISBN 978-80-7488-670-6.; Obec. Online. Informační web územního plánování. 2024. Dostupné z: https://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp#index_4. [cit. 2025-12-04].

⁴⁵ LOCHMANNŮVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.; Zákony V/2025: úplná znění zákonů pro státní správu, veřejnou správu a školství k 1.1.2025. Český Těšín: Poradce, 2025. ISSN 1802-8306.

prezident republiky. Počet volených zastupitelů je odvozen od velikosti územního obvodu obce a počtu obyvatel.⁴⁶

Rada obce

Rada obce funguje jako výkonný orgán obce v oblasti samostatné působnosti, který je podřízen zastupitelstvu. Mezi členy rady obce patří starosta, místostarosta a další radní, kteří jsou voleni z členů zastupitelstva. Má být složena z minimálně pěti a maximálně jedenácti členů, přičemž jejich počet musí být lichý a zároveň nesmí překročit jednu třetinu celkového počtu členů zastupitelstva. Jednání rady jsou neveřejná. Rada ve spolupráci s obecním úřadem vydává nařízení obce. Rada má možnost zřizovat komise jako poradní a iniciační orgány.⁴⁷

Starosta obce

Starosta obce je představitelem obce navenek a zároveň stojí v čele obecního úřadu. Je volen zastupitelstvem obce ze svých řad a odpovídá mu za výkon své funkce. Starosta zejména zabezpečuje plnění usnesení zastupitelstva a rady obce, pokud je zřízena, a koordinuje činnost obecního úřadu. V oblasti samostatné působnosti obce činí rozhodnutí, která mu byly svěřena zastupitelstvem nebo radou. V přenesené působnosti vykonává státní správu v rozsahu stanoveném zákonem. Jeho postavení je klíčové pro řízení obce, zajištění jejího chodu a reprezentaci vůči dalším orgánům veřejné správy i občanům. Ve statutárních městech je pojmenování starosta změněno na primátor.⁴⁸

Místostarosta obce

Zastupuje starostu v případě jeho nepřítomnosti a má umožněno plnit starostovi úkoly. Místostarosta je také volen členy zastupitelstva, kdy je možné zvolit více místostarostů. V takovém případě je zastupitelstvem určeno pořadí, v jakém starostu zastupují. Ve statutárních městech se jedná o náměstka primátora.⁴⁹

⁴⁶ LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

⁴⁷ LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

⁴⁸ LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.; Starosta a jiné orgány obce. Online. Deník veřejné správy. 2024. Dostupné z: <https://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6292738>. [cit. 2025-12-04].

⁴⁹ LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

Obecní úřad

Obecní úřad je výkonným orgánem obce v oblasti samostatné i přenesené působnosti. Zajišťuje administrativní a organizační činnost pro zastupitelstvo obce, radu obce (pokud je zřízena) i starostu. Obecní úřad plní úkoly uložené zákony, jinými právními předpisy i vnitřními předpisy obce a zabezpečuje výkon státní správy v rozsahu, který byl obci svěřen. V čele obecního úřadu stojí starosta, případně je řízení úřadu svěřeno tajemníkovi obecního úřadu, pokud obec tuto funkci má. Zaměstnanci obecního úřadu jsou zařazeni do úřadu podle zákona o úřednících územních samosprávných celků a vykonávají odborné, administrativní i rozhodovací činnosti. Ve městech funkci obecního úřadu vykonává městský úřad a ve statutárních městech magistrát společně s úřady městských obvodů a částí.⁵⁰

Výbory zastupitelstva obce

Zastupitelstvo obce je povinno zřídit finanční a kontrolní výbor. V případě, že na území obce žije podle zákonných kritérií národnostní menšina tvořící alespoň 10 % obyvatel, je zastupitelstvo povinno zřídit rovněž výbor pro národnostní menšiny, a to na základě žádosti spolku zastupujícího příslušníky této menšiny. Předsedou výboru je ze zákona člen zastupitelstva obce. Členy výborů mohou být rovněž osoby, které nejsou občany obce.⁵¹

Výbory plní úkoly, kterými je pověřil zastupitelstvo obce, a ze své činnosti mu odpovídají. Počet členů výboru je vždy lichý. Usnesení výboru je platné, vysloví-li s ním souhlas nadpoloviční většina všech členů výboru. Obecně platí, že působnost výborů je omezena výhradně na samostatnou působnost obce. Výbory, včetně kontrolního výboru, nejsou oprávněny zasahovat do přenesené působnosti.⁵²

Finanční a kontrolní výbor musí mít nejméně 3 členy. Členství v těchto výborech je neslučitelné s výkonem funkce starosty, místostarosty, tajemníka obecního úřadu, stejně jako s výkonem rozpočtových a účetních činností na obecním úřadu.⁵³

⁵⁰ KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.; LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

⁵¹ Starosta a jiné orgány obce. Online. Deník veřejné správy. 2024. Dostupné z: <https://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6292738>. [cit. 2025-12-04].

⁵² KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

⁵³ LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

3.2 Zájmová samospráva

U pojmenování zájmové samosprávy najdeme nejednotu. Často bývá zájmová samospráva zaměňována za samosprávu profesní, ale ta není tak širokým pojmem jako samospráva zájmová. Zájmová správa označuje jako celek tři části – profesní komory s povinným členstvím (profesní samospráva), komory s nepovinným členstvím a vysokoškolskou samosprávu.⁵⁴

Charakteristické znaky zájmové samosprávy jsou:

1. Zákonný základ – všechny subjekty zájmové samosprávy fungují jako veřejnoprávní korporace a jsou zřizovány zákonem, výjimkou jsou pouze soukromé vysoké školy
2. Právní subjektivita – subjekty působí jako právnické osoby
3. Ekonomický základ – subjekty mají možnost vlastnit majetek a hospodařit s ním podle svého
4. Osobní základ - subjekty zájmové samosprávy jsou úzce spjaty s osobami, především s osobami fyzickými⁵⁵

Zájmová samospráva představuje formu decentralizace veřejné moci, jejímž prostřednictvím stát svěřuje výkon určitých veřejnoprávních úkolů subjektům sdružujícím osoby se společnými zájmy. Zájmová samospráva je tak významným prvkem demokratického uspořádání veřejné správy, neboť umožňuje aktivní participaci občanů na správě veřejných záležitostí. Stejně jako u územní samosprávy není ani zájmová samospráva zcela nezávislá na státu. Stát vykonává nad subjekty zájmové samosprávy dohled, jehož cílem je zajistit zákonnost a ochranu veřejného zájmu. Tento dohled je realizován zejména prostřednictvím příslušných ústředních orgánů státní správy a je omezen na kontrolu zákonnosti, nikoliv účelnosti rozhodování.⁵⁶

Subjekty zájmové samosprávy mají zpravidla podobu veřejnoprávních korporací, které jsou zřizovány zákonem. Stát jim svěřuje část své působnosti, přičemž tyto subjekty vykonávají veřejnou moc v rozsahu stanoveném právními předpisy. Členství v organizacích zájmové samosprávy může být povinné nebo dobrovolné, v závislosti na

⁵⁴ BŘEŇ, Jan. Základní charakteristika státní správy. Vydání: první. Skripta. Ediční řada: fialová. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2017. ISBN 978-80-86976-44-0.; KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

⁵⁵ KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

⁵⁶ BŘEŇ, Jan. Základní charakteristika státní správy. Vydání: první. Skripta. Ediční řada: fialová. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2017. ISBN 978-80-86976-44-0.; KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

konkrétní právní úpravě a povaze svěřených pravomocí. Charakteristickým znakem zájmové samosprávy je její relativně úzké věcné vymezení a specializace.⁵⁷

Mezi typické pravomoci subjektů zájmové samosprávy patří zejména správa majetku, rozhodování o právech a povinnostech svých členů, vydávání vnitřních předpisů a podíl na realizaci veřejných politik v konkrétní oblasti. Tyto subjekty rovněž často plní poradní či koordinační funkci vůči orgánům státní správy. Výkon zájmové samosprávy přispívá k efektivnějšímu řešení specifických problémů, které by státní správa sama obtížně zajišťovala.⁵⁸

3.2.1 Profesní komory s povinným členstvím (profesní samospráva)

Profesní samospráva představuje specifickou formu zájmové samosprávy, která je součástí systému veřejné správy v České republice. Jejím základním smyslem je výkon veřejné moci vůči členům určité profesní skupiny, přičemž tato skupina vykonává zpravidla regulované povolání vyžadující odbornou kvalifikaci, etické standardy a veřejnou důvěru. Charakteristickým prvkem profesní samosprávy je povinné členství, kdy je výkon určité profese podmíněn členstvím v určité komoře. Danou profesi pak není oprávněn vykonávat někdo, kdo není členem profesní komory. Profesní samospráva tak přispívá k zajištění kvality výkonu dané profese a k ochraně veřejného zájmu.⁵⁹

Profesní samospráva je vykonávána prostřednictvím veřejnoprávních korporací, které jsou zřizovány výlučně zákonem. Stát tímto způsobem přenáší část své správní pravomoci na profesní organizace, které disponují samosprávnou i správní působností. Přestože profesní samospráva vykonává veřejnou moc, není zcela nezávislá na státu. Stát si ponechává dohledové a kontrolní pravomoci, které jsou zpravidla vykonávány prostřednictvím příslušného ministerstva. Tím je zajištěno, že výkon samosprávy odpovídá zákonu a nedochází k chybám, které by mohly ohrozit veřejný zájem.⁶⁰

⁵⁷ BŘEŇ, Jan. Základní charakteristika státní správy. Vydání: první. Skripta. Ediční řada: fialová. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2017. ISBN 978-80-86976-44-0.; HORZINKOVÁ, Eva a FIALA, Zdeněk. Správní právo hmotné: obecná část. 4. aktualizované vydání. Student. Praha: Leges, 2023. ISBN 978-80-7502-694-1.

⁵⁸ BŘEŇ, Jan. Základní charakteristika státní správy. Vydání: první. Skripta. Ediční řada: fialová. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2017. ISBN 978-80-86976-44-0.

⁵⁹ KOPECKÝ, Martin. Správní právo: obecná část. Právnícké učebnice. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-727-9.

⁶⁰ KOPECKÝ, Martin. Správní právo: obecná část. Právnícké učebnice. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-727-9.; KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

Mezi základní pravomoci orgánů profesní samosprávy patří zejména vedení seznamů členů, stanovení podmínek pro výkon povolání, dohled nad dodržováním profesních předpisů a etických pravidel a výkon disciplinární pravomoci. Profesní samospráva rovněž často vystupuje jako poradní orgán státu při tvorbě právních předpisů týkajících se dané profese. V rámci své působnosti mohou profesní komory vydávat vnitřní předpisy, které jsou závazné pro jejich členy.⁶¹

Typickými příklady profesní samosprávy v České republice jsou Česká advokátní komora, Česká lékařská komora, Česká stomatologická komora, Česká lékárnická komora či Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě. Tyto profesní komory vykonávají zákonem svěřené pravomoci a představují praktickou realizaci profesní samosprávy v podmínkách českého právního řádu.⁶²

3.2.2 Komory s nepovinným členstvím

Komory s nepovinným členstvím představují specifický typ zájmové samosprávy, jehož podstatou je dobrovolné sdružování osob se shodnými profesními či podnikatelskými zájmy. Členství v těchto komorách není stanoveno jako povinnost vyplývající ze zákona, ale je založeno na svobodném rozhodnutí jednotlivých subjektů na základě vlastního zájmu a potřeby. Tento princip dobrovolnosti je jedním ze základních znaků komor s nepovinným členstvím a odlišuje je od komor s povinným členstvím.⁶³

Komory s nepovinným členstvím zpravidla vznikají na základě zvláštního zákona nebo jako soukromoprávní korporace, přičemž právní předpisy často vymezují jejich základní postavení, působnost a vnitřní organizační strukturu. Stát tímto způsobem reaguje na jejich hospodářský a společenský význam, aniž by zasahoval do principu dobrovolného členství. Tyto komory obvykle neplní úkoly státní správy v podobě rozhodování o právech a povinnostech svých členů, jejich činnost je spíše koordinační, poradní a reprezentativní.⁶⁴

⁶¹ BŘEŇ, Jan. Základní charakteristika státní správy. Vydání: první. Skripta. Ediční řada: fialová. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2017. ISBN 978-80-86976-44-0.; KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

⁶² KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

⁶³ KOUDELKA, Zdeněk. Právní předpisy samosprávy. 2., aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-690-7.; KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

⁶⁴ KOUDELKA, Zdeněk. Právní předpisy samosprávy. 2., aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-690-7.; KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

Mezi hlavní činnosti komor s nepovinným členstvím patří zejména zastupování zájmů svých členů vůči orgánům veřejné moci, poskytování odborných informací a poradenských služeb, podpora podnikatelského prostředí či vytváření prostoru pro spolupráci a výměnu zkušeností mezi členy. Významnou roli hrají také při tvorbě stanovisek k návrhům právních předpisů a koncepčních dokumentů, a to zejména v oblastech, které se dotýkají jejich členů.⁶⁵

Typickým příkladem komor s nepovinným členstvím v České republice jsou Hospodářská komora České republiky a Agrární komora České republiky. Tyto instituce představují důležité partnery státu v oblasti hospodářské politiky, přestože členství v nich není povinné. Jejich postavení ilustruje vyvážený vztah mezi státem a zájmovou samosprávou, založený na spolupráci, nikoli na výkonu donucovací veřejné moci.⁶⁶

3.2.3 Vysokoškolská samospráva

Vysokoškolská samospráva představuje specifickou formu zájmové samosprávy, která je realizována v rámci vysokých škol. Její postavení a fungování jsou v České republice upraveny zejména zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách. Tento zákon zakotvuje autonomii vysokých škol a vytváří právní rámec pro výkon jejich samosprávných pravomocí.⁶⁷

Podstatou vysokoškolské samosprávy je účast akademické obce na řízení vysoké školy. Akademickou obec tvoří akademičtí pracovníci a studenti, kteří se prostřednictvím samosprávných orgánů podílejí na rozhodování o zásadních otázkách chodu a rozvoje vysoké školy. Mezi hlavní samosprávné orgány veřejné vysoké školy patří zejména akademický senát, rektor, vědecká rada a disciplinární komise. Tyto orgány se podílejí na tvorbě vnitřních předpisů, schvalování rozpočtu, studijních programů či strategických záměrů instituce.⁶⁸

⁶⁵ KOUDELKA, Zdeněk. Právní předpisy samosprávy. 2., aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-690-7.; KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

⁶⁶ KOUDELKA, Zdeněk. Právní předpisy samosprávy. 2., aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-690-7.; KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

⁶⁷ SLÁDEČEK, Vladimír a POUPEROVÁ, Olga. Správní právo: zvláštní část (vybrané kapitoly). 2. vyd. Student. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-87576-48-9.

⁶⁸ KOUDELKA, Zdeněk. Právní předpisy samosprávy. 2., aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-690-7.; KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

Vysokoškolská samospráva zajišťuje relativní nezávislost vysokých škol na přímých zásazích státu, přičemž stát si zachovává kontrolní a regulační funkci prostřednictvím akreditačních a kontrolních mechanismů. Vysoké školy tak vystupují jako veřejnoprávní korporace, které samostatně rozhodují o svých vnitřních záležitostech v mezích stanovených zákonem.⁶⁹

Výjimku z plného uplatnění vysokoškolské samosprávy představují soukromé vysoké školy. Tyto instituce nejsou veřejnoprávními korporacemi, ale právníckými osobami soukromého práva, což se odráží i v rozsahu jejich samosprávných pravomocí. Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, jim sice přiznává určitou míru autonomie, avšak jejich vnitřní organizace a rozhodovací procesy jsou ve větší míře závislé na zakladateli.⁷⁰

4 Státní správa

Ústava České republiky představuje základní právní dokument, který vymezuje podobu, principy a dělbu státní moci v České republice. Již v jejích úvodních ustanoveních je deklarováno, že státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat pouze v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon. Samotná struktura Ústavy pak odráží klasické pojetí dělby moci, která je rozpracována v jednotlivých hlavách. Hlava druhá upravuje moc zákonodárnou, zejména postavení Parlamentu jako nejvyššího zákonodárného orgánu. Hlava třetí se věnuje moci výkonné, kterou tvoří prezident republiky a vláda. Hlava čtvrtá je věnována moci soudní a jejímu institucionálnímu uspořádání.⁷¹

Základem každé veřejné správy je především státní správa, která představuje nejrozsáhlejší a nejkompexnější část výkonu veřejné moci. Státní správa je odpovědná za faktické řízení státu, za zajišťování veřejných služeb, implementaci legislativy a za výkon správního rozhodování. Její organizace a fungování jsou zásadní nejen pro

⁶⁹ KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.; LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

⁷⁰ KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.; Zákony V/2025: úplná znění zákonů pro státní správu, veřejnou správu a školství k 1.1.2025. Český Těšín: Poradce, 2025. ISSN 1802-8306.

⁷¹ BŘEŇ, Jan. Základní charakteristika státní správy. Vydání: první. Skripta. Ediční řada: fialová. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2017. ISBN 978-80-86976-44-0.; Ústava ČR. Listina základních práv a svobod: parlament ČR, volby, ústavní soud, ombudsman, ministerstva: antidiskriminační zákon, zákon o sbírce zákonů: redakční uzávěrka 10.8.2020. Úplné znění. Ostrava: Sagit, 2020. ISBN 978-80-7488-420-7.

efektivitu státu, ale i pro občany, kteří se s výkonem státní správy setkávají v každodenních životních situacích.⁷²

Z hlediska systematiky státní moci je zásadní členění uvedené v samotné Ústavě. Ta jednoznačně rozlišuje tři samostatné, avšak vzájemně provázané složky státní moci: moc zákonodárnou, moc výkonnou a moc soudní. Toto klasické dělení vychází z principu brzd a protivah, jehož cílem je zabránit koncentraci moci v rukou jednoho orgánu či instituce a zajistit vzájemnou kontrolu mezi jednotlivými složkami státní moci. Zákonodárná moc je svěřena Parlamentu, který přijímá zákony a dohlíží na vládu. Výkonná moc je reprezentována prezidentem republiky a vládou a jejím hlavním úkolem je zabezpečovat praktickou realizaci zákonů a koncepční řízení státu. Soudní moc pak zajišťuje ochranu práva a kontrolu zákonnosti prostřednictvím soustavy obecných soudů a Ústavního soudu.⁷³

Státní správu můžeme členit podle několika kritérií. Jedním z nejčastějších je dělení na státní správu ústřední a státní správu územní. Ústřední státní správa zahrnuje vládu, ministerstva a další ústřední správní úřady. Územní státní správa je vykonávána prostřednictvím regionálních orgánů, jako jsou krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, nebo specializované úřady se sídlem v území. Dalším klíčovým hlediskem je dělení na státní správu přímou a nepřímou. Přímou státní správu vykonávají přímo organizační složky státu, zatímco nepřímou státní správu zajišťují subjekty, jimž stát výkon určitých pravomocí svěří, nejčastěji obce a kraje, případně jiné právnické osoby se zvláštním postavením.⁷⁴

4.1 Působnost státní správy

Státní správa v České republice vykonává rozsáhlou působnost, která se dotýká mnoha oblastí každodenního života obyvatel. Pro řádné fungování státu a naplňování potřeb společnosti je nezbytné, aby byla státní správa vykonávána odborně, efektivně a v

⁷² BŘEŇ, Jan. Základní charakteristika státní správy. Vydání: první. Skripta. Ediční řada: fialová. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2017. ISBN 978-80-86976-44-0.; SVOBODA, Ivo. Základy správního práva a veřejné správy. Právo. Ostrava: Key Publishing, 2008. ISBN 978-80-87071-76-2.

⁷³ BŘEŇ, Jan. Základní charakteristika státní správy. Vydání: první. Skripta. Ediční řada: fialová. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2017. ISBN 978-80-86976-44-0.; HORZINKOVÁ, Eva a FIALA, Zdeněk. Správní právo hmotné: obecná část. 4. aktualizované vydání. Student. Praha: Leges, 2023. ISBN 978-80-7502-694-1.; Ústava ČR. Listina základních práv a svobod: parlament ČR, volby, ústavní soud, ombudsman, ministerstva: antidiskriminační zákon, zákon o sbírce zákonů: redakční uzávěrka 10.8.2020. Úplné znění. Ostrava: Sagit, 2020. ISBN 978-80-7488-420-7.

⁷⁴ BŘEŇ, Jan. Základní charakteristika státní správy. Vydání: první. Skripta. Ediční řada: fialová. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2017. ISBN 978-80-86976-44-0.; HORZINKOVÁ, Eva a FIALA, Zdeněk. Správní právo hmotné: obecná část. 4. aktualizované vydání. Student. Praha: Leges, 2023. ISBN 978-80-7502-694-1.

souladu s právními předpisy. Klíčovou roli v tomto procesu hrají orgány a instituce státní správy.⁷⁵

Působnost státní správy je vymezena zákony a zahrnuje zejména normotvornou činnost, rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob, kontrolu dodržování právních předpisů a ukládání sankcí. Efektivní fungování státní správy představuje jeden ze základních předpokladů stability, prosperity a řádného fungování státu.⁷⁶

4.2 Orgány státní správy

Státní správa v České republice je vykonávána prostřednictvím rozsáhlé soustavy orgánů, které působí na různých úrovních veřejné správy. Jedná se jak o ústřední orgány státní správy, tak o širokou síť regionálních, krajských a místních institucí, které společně vytvářejí funkční, hierarchicky uspořádaný systém. Tento systém zajišťuje, že jsou státní úkoly plněny nejen v celostátním měřítku, ale i v jednotlivých územích, což umožňuje efektivní a dostupný výkon veřejné moci.⁷⁷

Ústřední orgány státní moci

Ústřední orgány státní správy tvoří základní pilíř výkonu státní správy na celostátní úrovni. Jejich postavení, působnost a vzájemné vztahy jsou upraveny zejména zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, který je označován jako tzv. kompetenční zákon. Tento zákon představuje klíčový právní předpis vymezující organizační strukturu ústřední státní správy a rozdělení kompetencí mezi jednotlivé orgány.⁷⁸

Ústřední orgány státní správy představují vrchol organizační struktury státní správy. Patří sem především vláda, která je nejvyšším orgánem výkonné moci. Pod vládu spadají ministerstva, která jsou specializovanými ústředními správními úřady s vymezenými oblastmi působnosti. Kromě ministerstev existují také jiné ústřední správní

⁷⁵ HORZINKOVÁ, Eva a FIALA, Zdeněk. Správní právo hmotné: obecná část. 4. aktualizované vydání. Student. Praha: Leges, 2023. ISBN 978-80-7502-694-1.

⁷⁶ HORZINKOVÁ, Eva a FIALA, Zdeněk. Správní právo hmotné: obecná část. 4. aktualizované vydání. Student. Praha: Leges, 2023. ISBN 978-80-7502-694-1.; SVOBODA, Ivo. Základy správního práva a veřejné správy. Právo. Ostrava: Key Publishing, 2008. ISBN 978-80-87071-76-2.

⁷⁷ KOPECKÝ, Martin. Správní právo: obecná část. Právnícké učebnice. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-727-9.; LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

⁷⁸ BŘEŇ, Jan. Základní charakteristika státní správy. Vydání: první. Skripta. Ediční řada: fialová. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2017. ISBN 978-80-86976-44-0.

úřady, které nemají status ministerstva, ale vykonávají specifické a často vysoce odborné úkoly.⁷⁹

Vláda

Vláda České republiky je nejvyšším orgánem výkonné moci a zároveň vrcholným orgánem státní správy. Její postavení je zakotveno v Ústavě České republiky. Vláda je kolektivním orgánem odpovědným Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR a skládá se z předsedy vlády, místopředsedů vlády a ministrů. Vláda rozhoduje ve sboru a k přijetí usnesení je zpravidla nutná většina hlasů všech jejích členů. Za svou činnost se vláda odpovídá Poslanecké sněmovně.⁸⁰

Předseda vlády je jmenován prezidentem republiky. Prezident republiky následně na návrh předsedy vlády jmenuje i další členy vlády a pověří je řízením ministerstev či jiných úřadů.⁸¹

Mezi hlavní pravomoci vlády patří zejména řízení a koordinace činnosti ministerstev a ostatních ústředních správních úřadů, tvorba návrhů zákonů, zabezpečování vnitřní i zahraniční politiky státu a odpovědnost za výkon státní správy jako celku. Vláda rovněž vydává nařízení k provedení zákonů a rozhoduje o zásadních otázkách fungování veřejné správy.⁸²

Ministerstva

Ministerstva představují základní článek ústřední státní správy a jsou zřizována zákonem. Každé ministerstvo je odpovědné za konkrétní oblast veřejné správy, například finance, dopravu, školství nebo zdravotnictví. V čele ministerstva stojí ministr, který je členem vlády a odpovídá za řízení ministerstva i za plnění úkolů v daném resortu.⁸³

Ministerstva vykonávají jak správní, tak normotvornou činnost. Podílejí se na přípravě návrhů zákonů, vydávají prováděcí právní předpisy a metodicky řídí podřízené

⁷⁹ KOPECKÝ, Martin. Správní právo: obecná část. Právnícké učebnice. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-727-9.; LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

⁸⁰ KOPECKÝ, Martin. Správní právo: obecná část. Právnícké učebnice. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-727-9.; LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

⁸¹ LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

⁸² KOPECKÝ, Martin. Správní právo: obecná část. Právnícké učebnice. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-727-9.

⁸³ KOPECKÝ, Martin. Správní právo: obecná část. Právnícké učebnice. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-727-9.; LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

orgány státní správy. Zároveň plní kontrolní a koordinační funkce v rámci svěřené oblasti působnosti, čímž zajišťují jednotný výkon státní správy na celém území státu.⁸⁴

Prezident

Prezident republiky není orgánem státní správy v užším slova smyslu, avšak jeho postavení má významný vliv na fungování výkonné moci. Prezident je hlavou státu a jeho pravomoci jsou vymezeny v článku 54 odstavce 1 Ústavy České republiky. Tyto pravomoci vykonává samostatně nebo ve spolupráci s vládou, přičemž za většinu jeho rozhodnutí nese politickou odpovědnost vláda prostřednictvím kontrasignace.⁸⁵

Prezident se podílí na výkonné moci zejména jmenováním předsedy vlády, ostatních členů vlády, vedoucích některých ústředních správních úřadů a dalších vysokých státních funkcionářů. Dále má právo podepisovat zákony, rozpustit Poslaneckou sněmovnu za ústavně stanovených podmínek a reprezentovat stát navenek. Pokud chce prezident republiky vydat rozhodnutí, k jeho platnosti je nutný podpis předsedy vlády a za taková rozhodnutí je odpovědná vláda. Přestože prezident není součástí soustavy ústředních správních úřadů, jeho role je klíčová pro stabilitu a kontinuitu státní moci.⁸⁶

Regionální a krajské instituce

Vedle ústředních orgánů státní správy existují také regionální a krajské instituce, které zabezpečují výkon státní správy v jednotlivých územních celcích. Patří sem zejména krajské úřady, které v rámci přenesené působnosti vykonávají řadu státních správních činností. Kromě nich zde působí také specializované orgány státní správy s územní působností, které vykonávají dílčí správní úkony nebo dohlížejí na dodržování právních předpisů.⁸⁷

⁸⁴ KOPECKÝ, Martin. Správní právo: obecná část. Právnícké učebnice. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-727-9.

⁸⁵ BŘEŇ, Jan. Základní charakteristika státní správy. Vydání: první. Skripta. Ediční řada: fialová. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2017. ISBN 978-80-86976-44-0.; LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

⁸⁶ KOPECKÝ, Martin. Správní právo: obecná část. Právnícké učebnice. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-727-9.; LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

⁸⁷ HENDRYCH, Dušan. Správní věda: teorie veřejné správy. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-561-0.; KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.; LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

Místní instituce

Na nejnižší úrovni státní správy se nacházejí místní instituce, které vykonávají státní správu v přímém kontaktu s občany. Jedná se především o obce s rozšířenou působností, které zabezpečují širokou škálu přenesených pravomocí, například agendu občanských průkazů, řidičských průkazů, stavební úřady či obecní živnostenské úřady. Na úrovni místní státní správy působí také obecní úřady obcí s pověřeným obecním úřadem, které vykonávají určité správní činnosti pro menší územní obvody. Dále zde nacházíme státní složky s místní působností, jako je Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor, správy NP a CHKO či úřady práce.⁸⁸

⁸⁸ HENDRYCH, Dušan. Správní věda: teorie veřejné správy. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-561-0.; KOUDELKA, Zdeněk. Samospráva. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.; LOCHMANNOVÁ, Alena. Veřejná správa: základy veřejné správy. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 Komparace státní správy a samosprávy z pohledu občana

Tato kapitola se věnuje porovnání vybraných aspektů státní správy a samosprávy z perspektivy občana. Oblasti pro hodnocení byly vybrány s ohledem na jejich význam pro běžný kontakt veřejnosti s orgány veřejné správy a také v návaznosti na některé otázky, které jsou zahrnuty v následném dotazníkovém šetření. Cílem porovnání není posouzení objektivní výkonnosti jednotlivých institucí, ale identifikace rozdílů, které mohou ovlivňovat vnímání kvality veřejné správy ze strany obyvatel města Plzně. Porovnání vychází z teoretických východisek uvedených v první části práce.

Ve městech s vyšším počtem obyvatel dochází k častému kontaktu občanů s různými typy správních orgánů. Občané musí jednat jak s orgány samosprávy (magistrát města, městské obvody či městské části), tak s orgány státní správy, které vykonávají přenesenou působnost. Z tohoto důvodu se porovnání zaměřuje na oblasti, které mají přímý dopad na osobní zkušenost občanů.

5.1 Dostupnost institucí

Základním faktorem, který ovlivňuje vnímání veřejné správy občany, je dostupnost institucí veřejné správy.

V případě samosprávy je výhodou zejména dobrá dostupnost úřadů, které jsou zpravidla situovány přímo na území obce nebo jejích městských částí. Občané tak mohou řešit své záležitosti v relativní blízkosti a často také v prostředí, které dobře znají.

Naopak státní správa je ve většině případů vykonávána na specializovaných pracovištích, která mohou být pro část obyvatel hůře dostupná, buď z hlediska vzdálenosti nebo z hlediska časové náročnosti. Typickým příkladem jsou pracoviště finančních úřadů, úřadů práce nebo krajských institucí, jejichž působnost přesahuje hranice jedné obce.

Toto srovnání se úplně netýká obyvatel města Plzně, které je statutárním a krajským městem, tudíž jsou zde přítomny pracoviště většiny úřadů. Ovšem pro občany okolních obcí je srovnání oprávněné, jelikož na specializovaná pracoviště veřejné správy musí dojíždět do města Plzně.

Dalším aspektem dostupnosti jsou úřední hodiny a možnosti elektronické komunikace. Samosprávné orgány často reagují na potřeby obyvatel a přizpůsobují provozní dobu jejich požadavkům. Státní správa bývá v tomto ohledu více standardizovaná a méně flexibilní.

5.2 Rychlost vyřizování agendy

Rychlost vyřizování úředních záležitostí je dalším důležitým faktorem, který ovlivňuje spokojenost občanů s fungováním veřejné správy.

U samosprávy se většinou jedná o agendy místních záležitostí, například místní poplatky, evidence obyvatel nebo komunikace s vedením města. Tyto procesy mohou být vnímány jako rychlejší a méně formální, zejména pokud existuje přímý kontakt mezi občanem a úředníkem.

Na straně státní správy bývá vyřizování záležitostí zpravidla složitější a více formalizované. Státní správa dodržuje více administrativních postupů, zákonných lhůt a kontrolních mechanismů, což může vést k delší době vyřizování. Tyto postupy slouží k zajištění legality a jednotnosti rozhodování, avšak z pohledu občana mohou být vnímány jako zbytečně zdlouhavé.

5.3 Komunikace s občany

Při vytváření důvěry v instituce veřejné správy, zásadní roli hraje kvalita komunikace mezi veřejností a úřady.

Samospráva často klade větší důraz na osobní přístup a přímý kontakt s občany. Úředníci samosprávních úřadů bývají více spjati s danou lokalitou a mohou pružněji reagovat na individuální potřeby obyvatel.

Státní správa naopak vyžaduje vyšší míru standardizace komunikace. Postupy jsou často sjednocené na celostátní úrovni, což zajišťuje rovné zacházení. Nevýhodou může být menší míra individuálního přístupu. Část veřejnosti může být takovou komunikaci vnímat jako méně vstřícnou nebo příliš formální.

5.4 Srozumitelnost postupů a administrativních procesů

Srozumitelnost správních postupů je důležitým aspektem pro veřejnost a velmi se podílí na vnímání veřejné správy občany. Obyvatelé se často setkávají s odbornou terminologií, složitými formuláři a komplikovanými procesy, které mohou představovat bariéru při vyřizování úředních záležitostí.

V případě samosprávy se postupy a administrativa často týkají běžných životních situací obyvatel a zpravidla bývají jednodušší. To může přispívat k lepší orientaci občanů v jednotlivých procesech.

U státní správy je v její administrativě širší spektrum postupů a procesů, které musí být detailně právně upraveny a musí mít přesně dané postupy vyřizování. Tyto skutečnosti mohou vést k vnímání vyšší administrativní náročnosti.

5.5 Transparentnost a důvěra veřejnosti

Transparentnost a důvěra představují základní pilíře fungování demokratické veřejné správy. Pro občany je důvěra ve veřejnou správu důležitá při jednání s úřady, protože se často jedná o osobní informace.

Samospráva v tomto ohledu disponuje výhodou, kterou je v přímé propojení s místními obyvateli. Obec má veřejná zasedání zastupitelstva, dochází ke zveřejňování informací o hospodaření obce nebo existuje možnost přímé participace občanů, všechny tyto kroky mohou přispívat k vyšší míře důvěry.

Státní správa je vnímána spíše jako vzdálenější a méně osobní instituce. Úřady státní správy podléhají přísným kontrolním mechanismům a zákonným povinnostem týkajících se transparentnosti, avšak veřejnost nemusí mít vždy dostatečné povědomí o těchto nástrojích a kde informace zjistit. To může vést k nižší míře důvěry a pocitu odcizení.

KRITÉRIUM	STÁTNI SPRÁVA	SAMOSPRÁVA
DOSTUPNOST INSTITUCÍ	Často centralizovaná pracoviště, větší vzdálenost pro občany	Místní úřady přímo v obci nebo městských částech
ÚŘEDNÍ HODINY	Standardizované, méně flexibilní	Často přizpůsobené místním potřebám
RYCHLOST VYŘIZOVÁNÍ AGENDY	Delší procesy, vyšší míra formalizace	Vnímána jako rychlejší u lokálních agend
ADMINISTRATIVNÍ NÁROČNOST	Vyšší složitost postupů a dokumentace	Jednodušší procesy u běžných životních situací
KOMUNIKACE S OBČANY	Formálnější, standardizovaná	Osobnější, přímější kontakt
SROZUMITELNOST POSTUPŮ	Často složitější terminologie a formuláře	Přehlednější postupy u místních agend
MOŽNOST ZAPOJENÍ OBČANŮ	Omezené možnosti participace	Veřejná jednání, místní ankety, participativní nástroje
TRANSPARENTNOST	Kontrolní mechanismy na centrální úrovni	Přímá kontrola veřejností na místní úrovni
DŮVĚRA VEŘEJNOSTI	Často vnímána jako vzdálenější instituce	Větší osobní vazba občanů k místní správě

Tabulka 1 - Rozdíly státní správy a samosprávy

Tabulka shrnuje základní rozdíly mezi státní správou a samosprávou z pohledu občana. Uvedené charakteristiky vycházejí z teoretických východisek a praktických zkušeností veřejnosti.

6 Dotazníkové šetření

Empirická část bakalářské práce navazuje na teoretické vymezení pojmů státní správa a samospráva a je zaměřena na zjištění úrovně informovanosti občanů o rozdělení kompetencí mezi těmito dvěma složkami veřejné správy. Cílem výzkumu bylo ověřit, zda jsou respondenti schopni rozlišit jednotlivé působnosti v praktických situacích, jak hodnotí fungování veřejné správy na úrovni města Plzně a zda vnímají význam tohoto rozlišení pro běžný občanský život.

Data byla získána prostřednictvím dotazníkového šetření, kterého se zúčastnilo celkem 188 respondentů. Dotazník obsahoval uzavřené otázky zaměřené na základní povědomí o pojmech státní správa a samospráva, dále otázky ověřující konkrétní znalosti kompetencí v různých oblastech (např. vydávání dokladů, školství, komunální služby) a také otázky hodnotící zkušenosti respondentů s úřady a jejich spokojenost s fungováním veřejné správy.

Získaná data byla následně zpracována a prezentována formou grafů, které umožňují přehledné znázornění struktury odpovědí a jejich následnou analýzu.

6.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření

V následující části jsou jednotlivé otázky postupně vyhodnoceny a interpretovány. Pozornost je věnována nejen procentuálnímu rozložení odpovědí, ale také širším souvislostem mezi deklarovanou znalostí respondentů, jejich praktickou zkušeností a subjektivním hodnocením fungování veřejné správy.

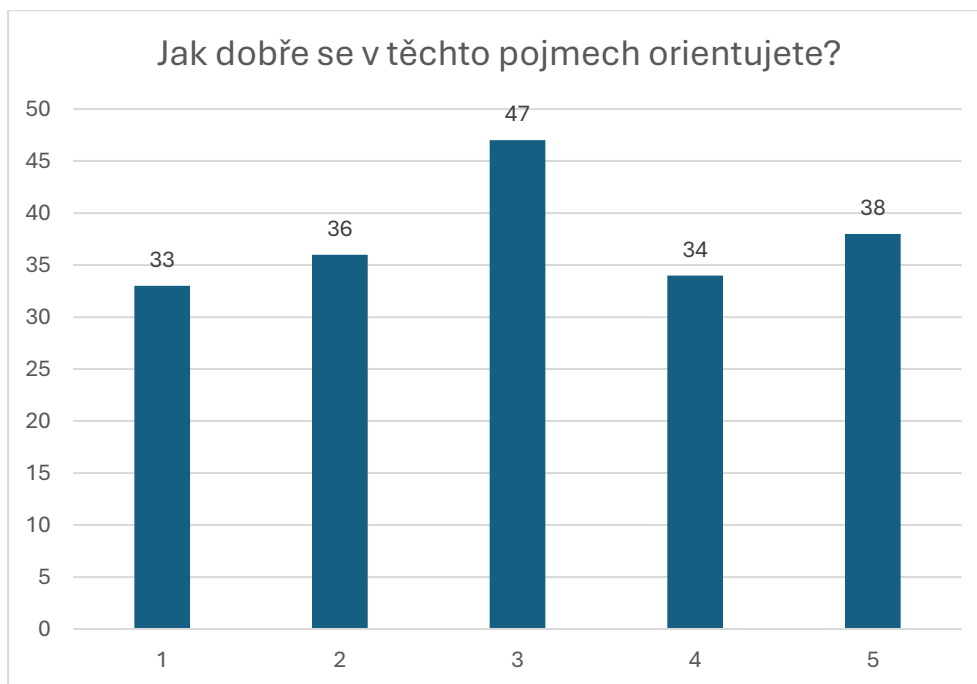
Graf 1- Pojmy státní správa/samospráva

Zdroj: vlastní

Graf č. 1 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, zda se již někdy setkali s pojmy státní správa a samospráva.

Z výsledků vyplývá, že 43,6 % dotázaných uvedlo odpověď „Ano“, tedy že se s uvedenými pojmy již setkali. Naopak 29,3 % respondentů odpovědělo „Ne“ a 27,1 % zvolilo možnost „Nevím“.

Získaná data ukazují, že ačkoli relativní většina respondentů má povědomí o pojmech státní správa a samospráva, významná část dotázaných (více než polovina v součtu odpovědí „Ne“ a „Nevím“) si není jistá nebo se s těmito pojmy dosud nesešla. Výsledky tak naznačují určité rezervy v oblasti informovanosti veřejnosti o základních pojmech veřejné správy.

Graf 2- Orientace v pojmech

Zdroj: vlastní

Graf č. 2 znázorňuje míru orientace respondentů v pojmech státní správa a samospráva na škále od 1 do 5, kde hodnota 1 představuje nejnižší úroveň orientace a hodnota 5 nejvyšší.

Nejčastěji byla zvolena hodnota 3, kterou uvedlo 25 % dotázaných. Hodnotu 5, tedy největší míru orientace, označilo 20,2 % odpovídajících a hodnotu 4 zvolilo 18,1 % respondentů. Nižší míru orientace vyjádřilo 19,1 % respondentů volbou hodnoty 2 a 17,6 % dotázaných označilo hodnotu 1.

Výsledky ukazují, že největší část občanů hodnotí svou orientaci jako průměrnou. Současně je patrné, že rozložení odpovědí je relativně vyrovnané napříč celou škálou, což naznačuje různorodou úroveň znalostí v dané oblasti.

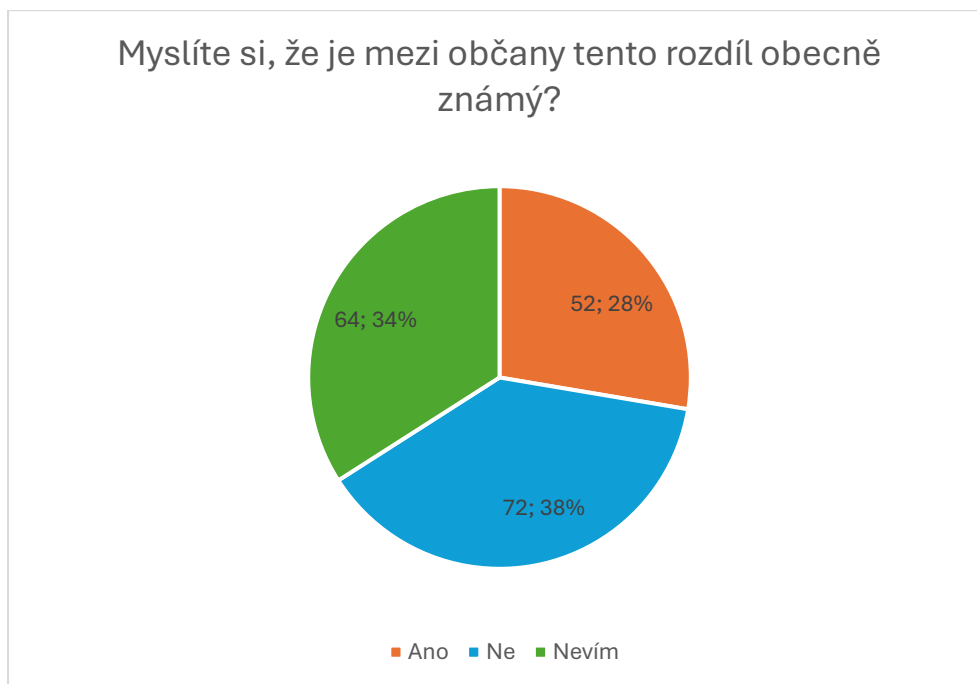
Graf 3- Výkon veřejné správy v Plzni

Zdroj: vlastní

Graf č. 3 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, zda vědí, kdo v Plzni vykonává státní správu a kdo samosprávu.

Z výsledků plyne, že 30,3 % dotázaných uvedlo odpověď „Ano“, tedy že jsou schopni rozlišit, kdo v Plzni vykonává státní správu a kdo samosprávu. Odpověď „Ne“ zvolilo 35,1 % respondentů a 34,6 % uvedlo možnost „Nevím“.

Výsledky ukazují, že většina respondentů (v součtu 69,7 %) si není jistá nebo nedokáže správně určit, kdo je vykonavatelem státní správy a kdo je vykonavatelem samosprávy v Plzni. Lze tedy konstatovat, že využití teoretických pojmů naučených např. ve škole, představuje pro značnou část respondentů problém, což může naznačovat nedostatečnou orientaci v praktickém fungování veřejné správy.

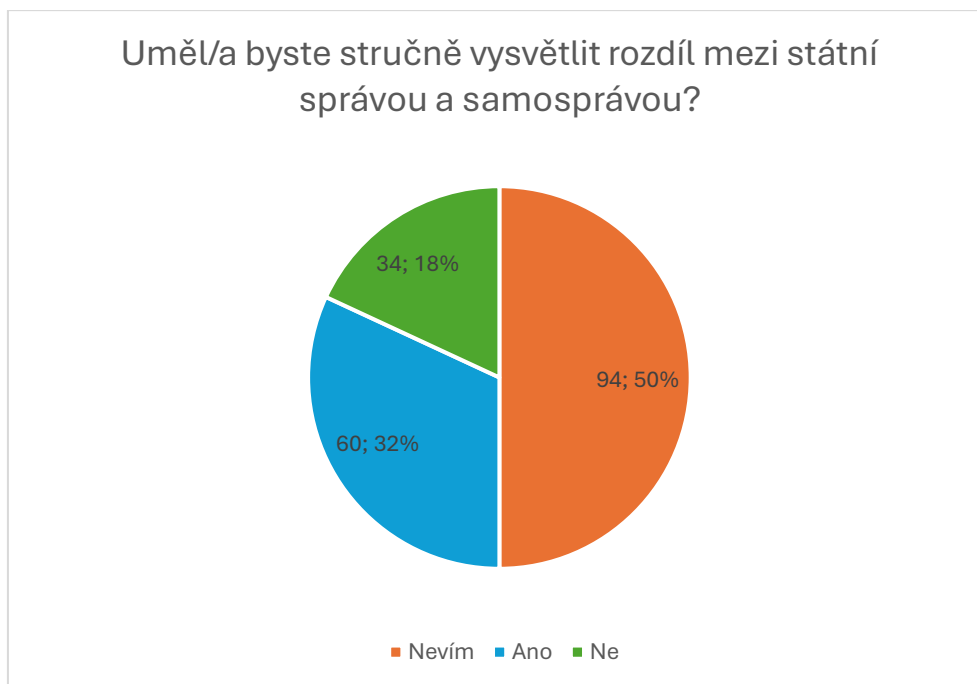
Graf 4- Vnímání rozdílu

Zdroj: vlastní

Graf č. 4 znázorňuje názory respondentů na to, zda je rozdíl mezi státní správou a samosprávou mezi občany obecně známý.

V dotazníku respondenti uvedli, že 27,7 % se domnívá, že je tento rozdíl mezi občany obecně známý. Naopak 38,3 % respondentů uvedlo odpověď „Ne“ a 34 % zvolilo možnost „Nevím“.

Získaná data naznačují, že převládá názor, podle něhož není rozdíl mezi státní správou a samosprávou mezi veřejností dostatečně známý. V součtu 72,3 % odpovídajících se buď domnívá, že tento rozdíl není obecně známý, nebo si není jistých. Výsledky tak potvrzují předpoklad o omezené informovanosti veřejnosti v oblasti základního členění veřejné správy.

Graf 5- Vysvětlení rozdílů

Zdroj: vlastní

U této otázky polovina respondentů odpovídala, že neví, zda by tyto pojmy dovedla stručně vysvětlit. 32 % odpovídajících uvedlo, že by rozdíl mezi pojmy zvládli vysvětlit a naopak 18 % respondentů by pojmy vysvětlit nedokázalo.

Získané odpovědi opět potvrzují předpoklad, že veřejnost má omezenou informovanost v oblasti veřejné správy a jejího členění.

Graf 6- Občanské průkazy

Zdroj: vlastní

Graf č. 6 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, kdo vydává občanské průkazy.

Správnou odpověď „Státní správa (přenesená působnost)“ uvedlo 41,5 % respondentů. Odpověď „Samospráva“ zvolilo 27,1 % dotázaných a 31,4 % respondentů uvedlo možnost „Nevím“.

Ze získaných odpovědí plyne, že méně, než polovina respondentů správně určila výkon přenesené působnosti státní správy při vydávání občanských průkazů. Současně však významná část dotázaných buď zvolila nesprávnou odpověď, nebo si nebyla jistá. Tyto výsledky potvrzují, že praktické rozlišení mezi státní správou a samosprávou činí respondentům obtížné, a to i u běžných administrativních úkonů.

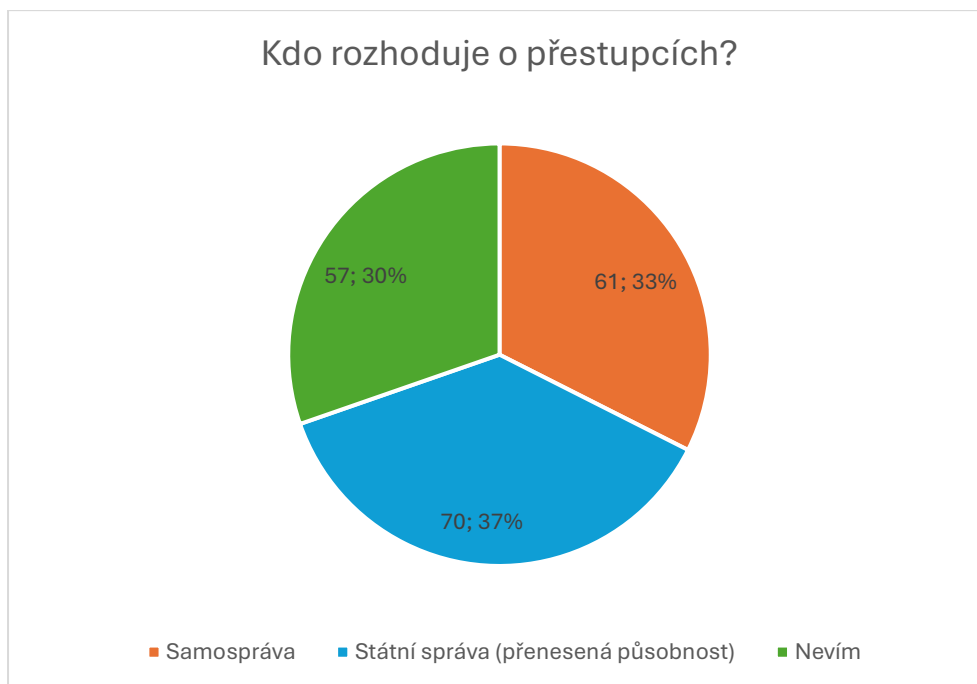
Graf 7- Řidičské průkazy

Zdroj: vlastní

Graf č. 7 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, kdo vydává řidičské průkazy.

Správnou odpověď „Státní správa (přenesená působnost)“ zvolilo 39,9 % respondentů. Odpověď „Samospráva“ uvedlo 31,4 % dotázaných a 28,7 % respondentů označilo možnost „Nevím“.

Z výsledků vyplývá, že správnou odpověď uvedla necelá polovina respondentů. Poměrně vysoký podíl dotázaných však zvolil nesprávnou odpověď nebo si nebyl jistý. Data tak opět potvrzují, že rozlišení mezi výkonem státní správy v přenesené působnosti a samosprávou není pro značnou část respondentů jednoznačné.

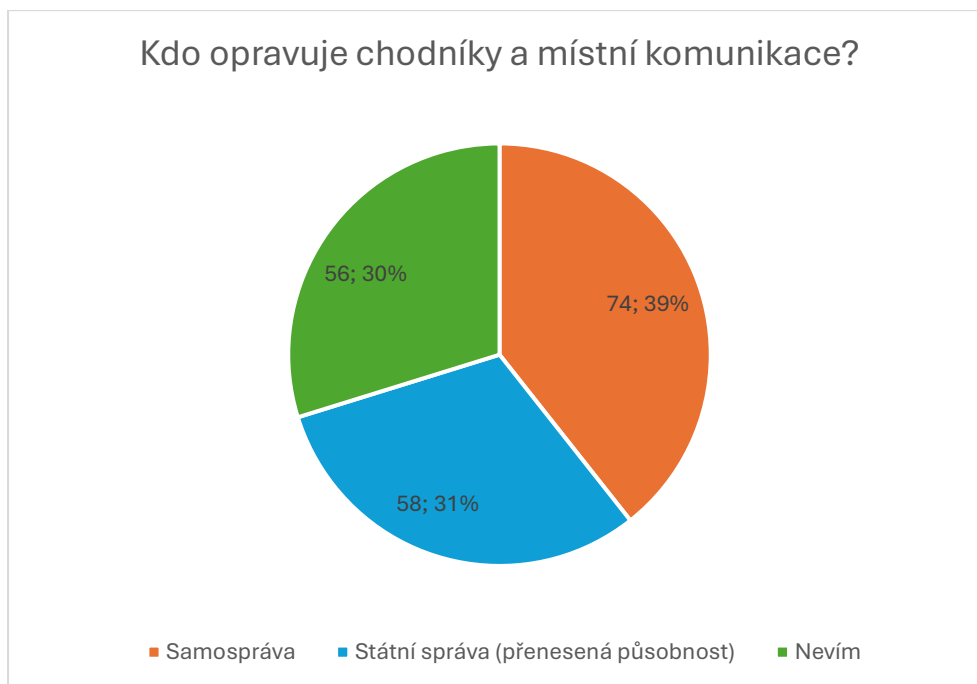
Graf 8- Přestupky

Zdroj: vlastní

Graf č. 8 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, kdo rozhoduje o přestupcích.

Správnou odpověď „Samospráva“ uvedlo 32,4 % respondentů. Odpověď „Státní správa“ zvolilo 37,2 % dotázaných a 30,3 % respondentů označilo možnost „Nevím“.

Výsledky ukazují, že správnou odpověď zvolily pouze necelé dvě pětiny respondentů. Poměrně vyrovnané zastoupení nesprávné odpovědi a možnosti „Nevím“ zároveň naznačuje, že značná část dotázaných si není jistá rozdělením kompetencí mezi státní správu a samosprávu. Stejně jako u předchozích otázek zaměřených na konkrétní agendy lze konstatovat, že praktické rozlišení těchto pojmů činí respondentům obtíže.

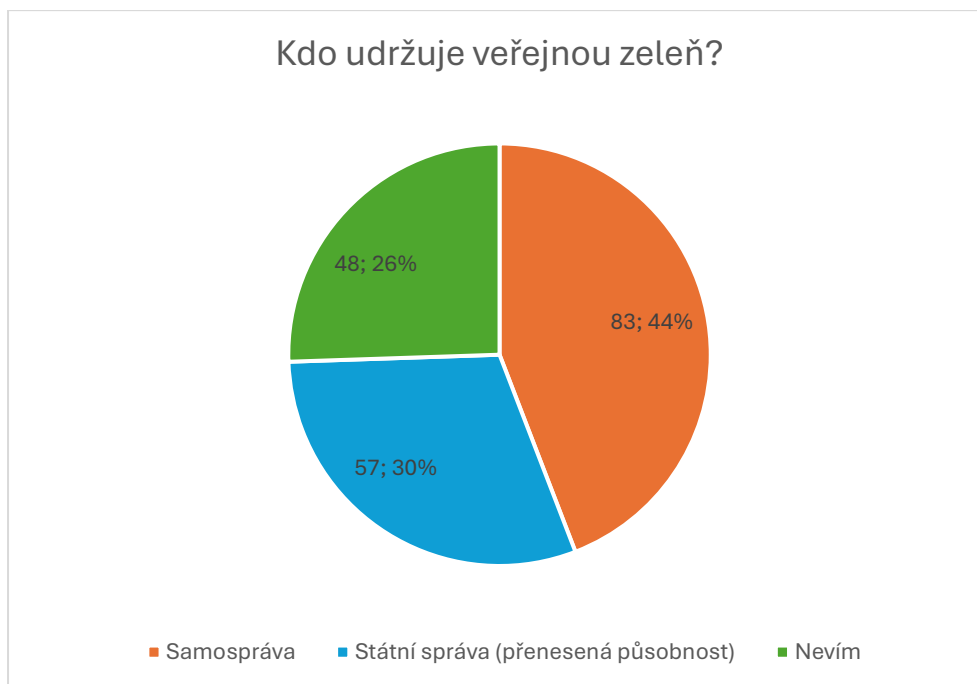
Graf 9- Chodníky a místní komunikace

Zdroj: vlastní

Graf č. 9 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, kdo opravuje chodníky a místní komunikace.

Odpověď „Samospráva“, která představuje správné řešení, uvedlo 39,4 % respondentů. Možnost „Státní správa“ zvolilo 30,9 % dotázaných a 29,8 % respondentů označilo odpověď „Nevím“.

Z odpovědí plyne, že správnou odpověď zvolila necelá polovina respondentů. Přibližně stejný podíl dotázaných však uvedl nesprávnou odpověď nebo si nebyl jistý. I v tomto případě se tedy potvrzuje, že rozlišení mezi samosprávou a výkonem státní správy činí občanům potíže.

Graf 10- Veřejná zeleň

Zdroj: vlastní

Graf č. 10 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, kdo udržuje veřejnou zeleň.

Správnou odpověď „Samospráva“ uvedlo 43,9 % respondentů. Odpověď „Státní správa“ zvolilo 30,5 % dotázaných a 25,7 % respondentů označilo možnost „Nevím“.

Z výsledků vyplývá, že správnou odpověď zvolilo téměř 44 % respondentů, což představuje nejvyšší podíl správných odpovědí v rámci otázek zaměřených na konkrétní kompetence. Přesto však více než polovina dotázaných uvedla nesprávnou odpověď nebo si nebyla jistá. I v této oblasti se tedy potvrzuje, že rozlišení mezi samosprávou a výkonem státní správy není pro značnou část respondentů zcela jasné.

Graf 11- Odpadové hospodářství

Zdroj: vlastní

Graf č. 11 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, kdo se stará o úklid města a odpadové hospodářství.

Správnou odpověď „Samospráva“ uvedlo 41,5 % respondentů. Odpověď „Státní správa“ zvolilo 29,3 % dotázaných a stejný podíl respondentů (29,3 %) označil možnost „Nevím“.

Získané odpovědi ukazují, že správnou odpověď zvolily přibližně dvě pětiny respondentů. Více než polovina dotázaných však uvedla nesprávnou odpověď nebo si nebyla jistá. Stejně jako u předchozích otázek týkajících se konkrétních kompetencí lze konstatovat, že rozlišení mezi samosprávou a výkonem státní správy není pro významnou část respondentů jednoznačné.

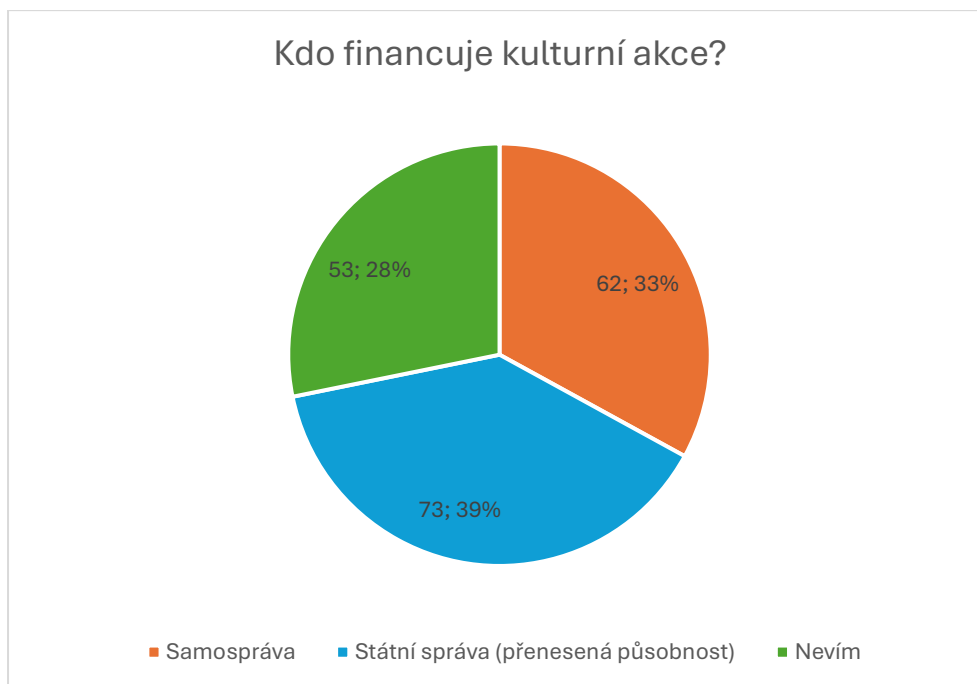
Graf 12- MŠ a ZŠ

Zdroj: vlastní

Graf č. 12 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, kdo zřizuje mateřské a základní školy.

Správnou odpověď „Samospráva“ uvedlo 30,3 % respondentů. Odpověď „Státní správa“ zvolilo 37,8 % dotázaných a 31,9 % respondentů označilo možnost „Nevím“.

Z výsledků vyplývá, že správnou odpověď uvedla méně než třetina respondentů. Nejčastěji byla zvolena nesprávná odpověď, což naznačuje významné nejasnosti v oblasti rozdělení kompetencí mezi státní správu a samosprávu v oblasti školství. V součtu téměř 70 % respondentů odpovědělo nesprávně nebo si nebylo jistých, což potvrzuje nízkou úroveň orientace veřejnosti v této konkrétní oblasti výkonu veřejné správy.

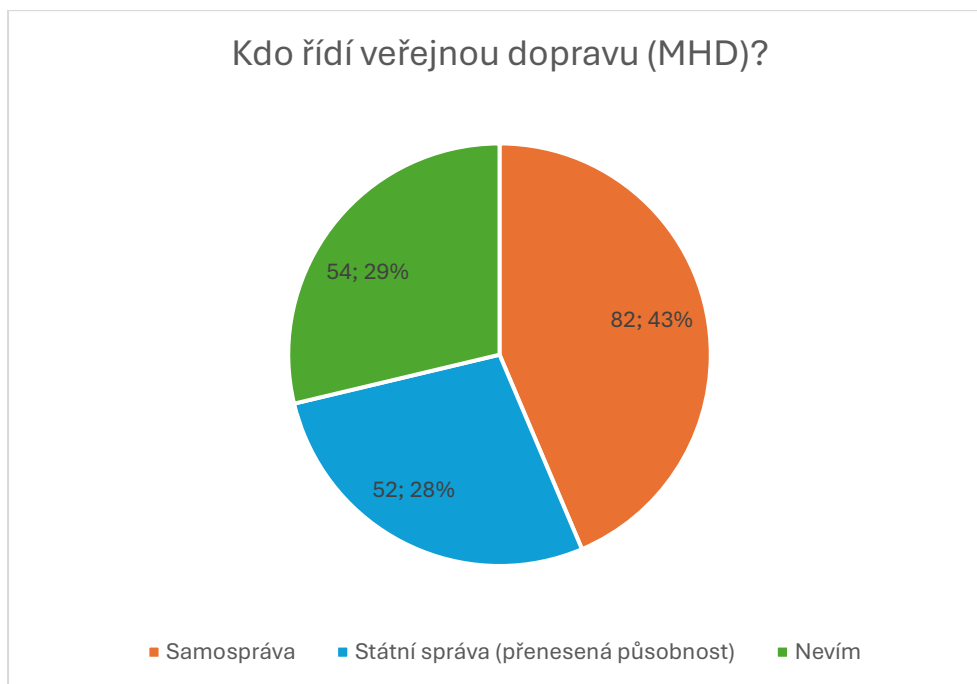
Graf 13- Kulturní akce

Zdroj: vlastní

Graf č. 13 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, kdo financuje kulturní akce.

Správnou odpověď „Samospráva“ uvedlo 33 % respondentů. Odpověď „Státní správa“ zvolilo 38,8 % dotázaných a 28,2 % respondentů označilo možnost „Nevím“.

Z dotazníku vyplývá, že správnou odpověď uvedla přibližně třetina respondentů, zatímco největší podíl dotázaných zvolil nesprávnou odpověď. Téměř 30 % respondentů si navíc nebylo jistých. Tyto výsledky opět potvrzují, že rozlišení mezi samosprávou a výkonem státní správy není pro značnou část respondentů zcela srozumitelné, a to ani v oblasti financování kulturních aktivit, které jsou běžně spojovány s činností obcí.

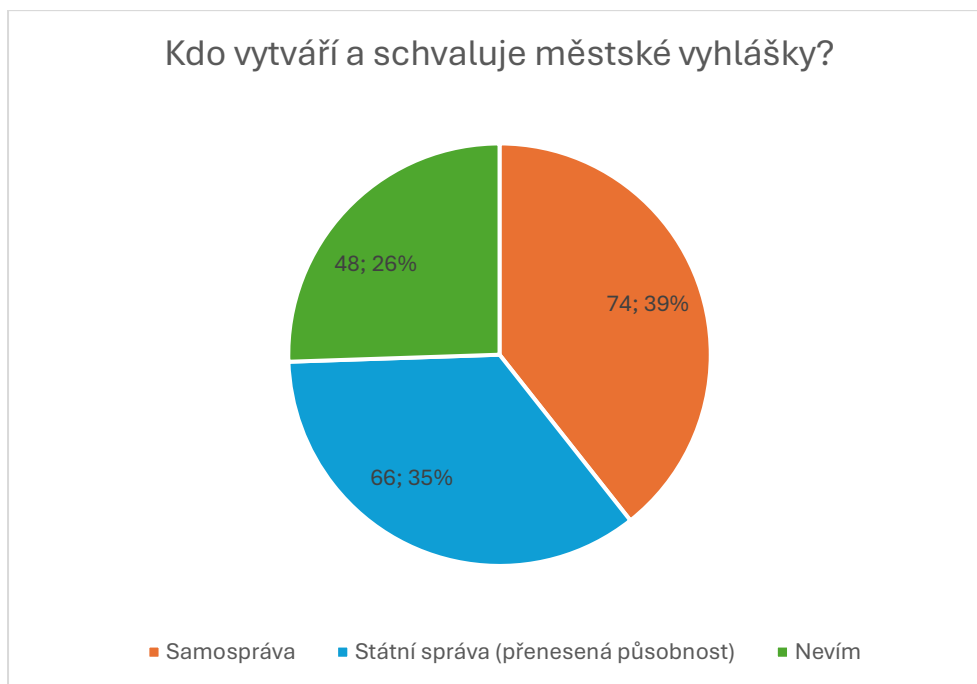
Graf 14- MHD

Zdroj: vlastní

Graf č. 14 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, kdo řídí veřejnou dopravu (MHD).

Správnou odpověď „Samospráva“ uvedlo 43,6 % respondentů. Odpověď „Státní správa“ zvolilo 27,7 % dotázaných a 28,7 % respondentů označilo možnost „Nevím“.

Z výsledků vyplývá, že správnou odpověď uvedla necelá polovina respondentů. Přibližně stejný podíl dotázaných zvolil nesprávnou odpověď nebo si nebyl jistý. I v oblasti organizace veřejné dopravy se tedy potvrzuje, že rozlišení mezi samosprávou a výkonem státní správy není pro značnou část respondentů jednoznačné.

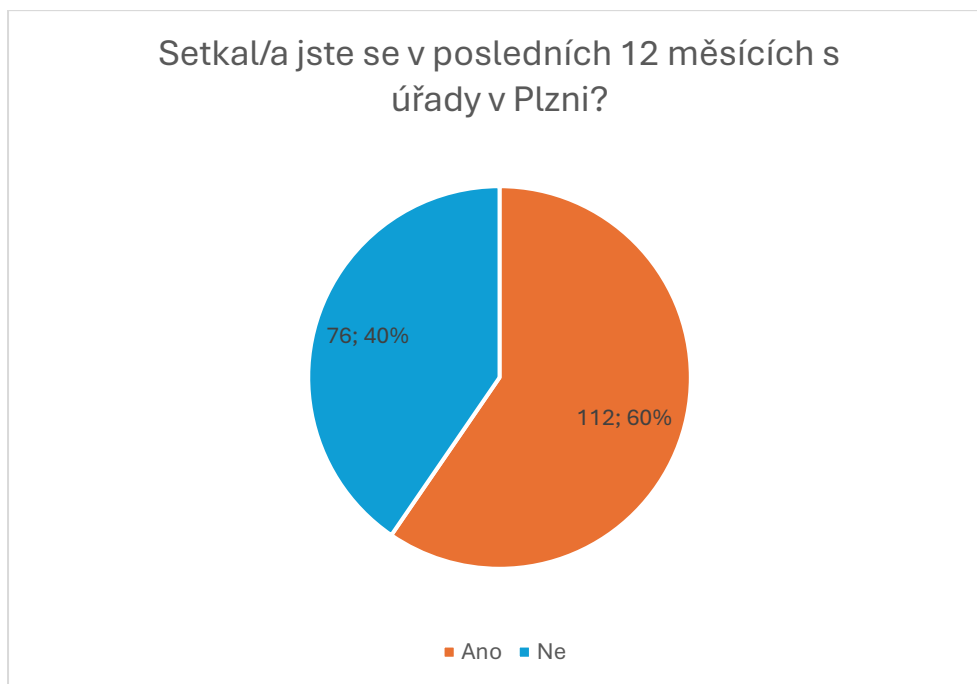
Graf 15- Městské vyhlášky

Zdroj: vlastní

Graf č. 15 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, kdo vytváří a schvaluje městské vyhlášky.

Správnou odpověď „Samospráva“ uvedlo 39,4 % respondentů. Odpověď „Státní správa“ zvolilo 35,1 % dotázaných a 25,5 % respondentů označilo možnost „Nevím“.

Výsledky dotazníku uvádí, že správnou odpověď zvolily přibližně dvě pětiny respondentů. Poměrně vysoký podíl dotázaných však zvolil nesprávnou odpověď nebo si nebyl jistý. I v oblasti tvorby a schvalování obecně závazných vyhlášek se tedy potvrzuje, že rozlišení mezi samosprávou a výkonem státní správy není pro značnou část respondentů zcela jednoznačné.

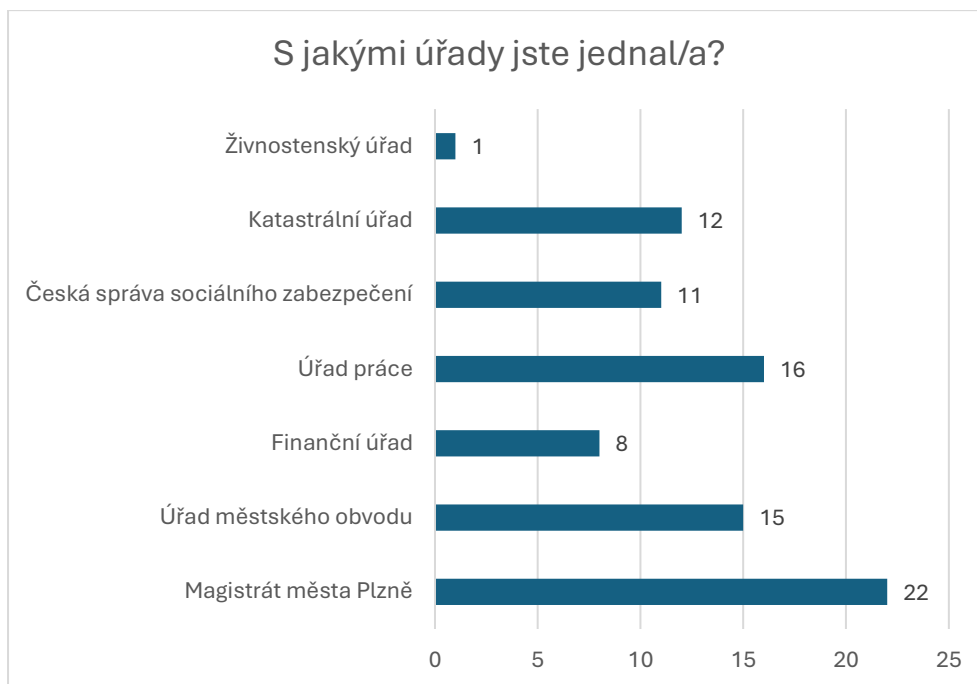
Graf 16- Setkání s úřady

Zdroj: vlastní

Graf č. 16 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, zda se v posledních 12 měsících setkali s úřady v Plzni.

Odpověď „Ano“ uvedlo 59,6 % respondentů, zatímco 40,4 % dotázaných odpovědělo „Ne“.

Z odpovědí je patrné, že většina respondentů byla v posledním roce v kontaktu s úřady, což naznačuje jejich přímou zkušenost s výkonem veřejné správy na místní úrovni. Tato skutečnost je významná pro interpretaci dalších výsledků dotazníkového šetření, neboť část respondentů mohla své odpovědi opírat o osobní zkušenost s fungováním úřadů.

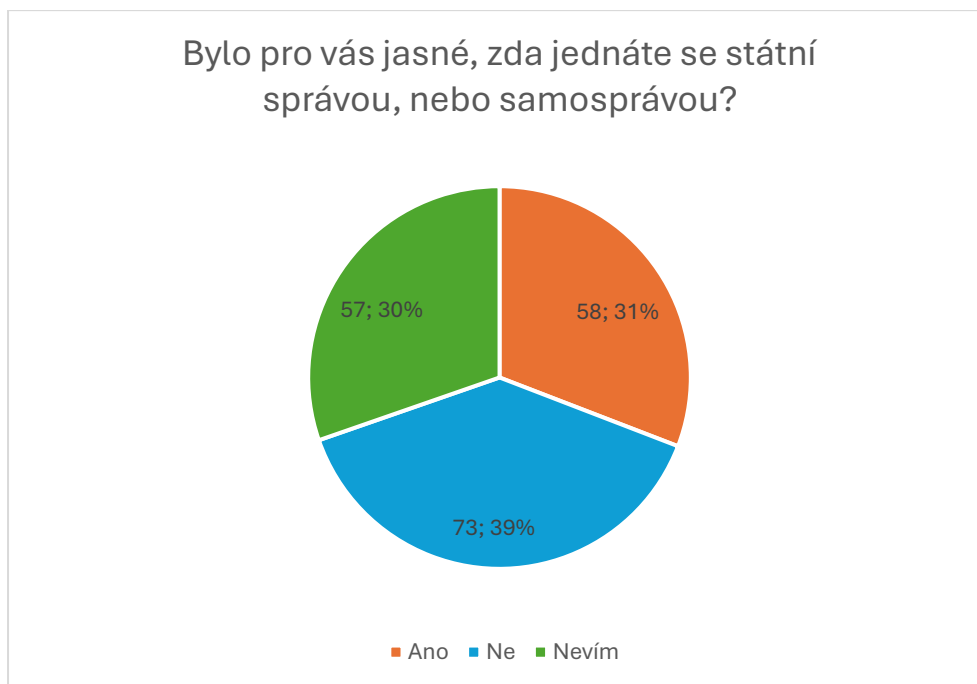
Graf 17- Úřady

Zdroj: vlastní

Graf č.17 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, s jakými úřady jednali (otázka byla určena pouze těm, kteří v předchozí otázce uvedli, že se v posledních 12 měsících setkali s úřady v Plzni). Celkový počet odpovědí činil 85.

Nejčastěji respondenti uváděli Magistrát města Plzně, a to v 53,7 % případů (22 odpovědí). Dále následoval Úřad práce s podílem 39 % (16 odpovědí) a Úřad městského obvodu, který uvedlo 36,6 % respondentů (15 odpovědí). S Katastrálním úřadem jednalo 29,3 % dotázaných (12 odpovědí) a s Českou správou sociálního zabezpečení 26,8 % respondentů (11 odpovědí). Finanční úřad uvedlo 19,5 % respondentů (8 odpovědí) a nejméně zastoupeným byl Živnostenský úřad s 2,4 % (1 odpověď).

Z výsledků vyplývá, že nejčastější kontakt respondentů směřoval na orgány územní samosprávy, zejména Magistrát města Plzně a úřady městských obvodů. Významný podíl však tvoří také kontakt s orgány státní správy, zejména Úřadem práce a dalšími specializovanými úřady. Struktura odpovědí tak potvrzuje, že respondenti mají zkušenost jak s výkonem samosprávy, tak se státní správou, což je relevantní při interpretaci jejich znalostí o rozdělení kompetencí.

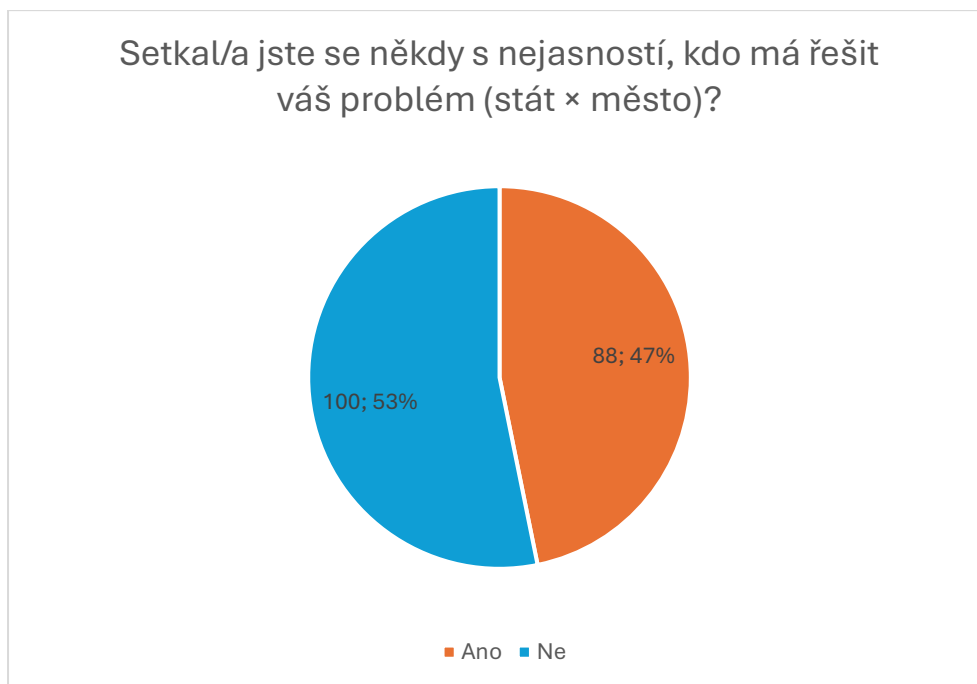
Graf 18- Jednání s úřady

Zdroj: vlastní

Graf č. 18 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, zda pro ně bylo při jednání s úřady jasné, zda jednají se státní správou, nebo samosprávou.

Odpověď „Ano“ uvedlo 30,9 % respondentů. Naopak 38,8 % dotázaných odpovědělo „Ne“ a 30,3 % respondentů zvolilo možnost „Nevím“.

Výsledky ukazují, že pro většinu respondentů nebylo jednoznačně zřejmé, zda jednají se státní správou či samosprávou. V součtu 69,1 % dotázaných uvedlo, že si touto skutečností nebyli jisti nebo ji nedokázali rozlišit. Tento výsledek koresponduje s předchozími zjištěními, která poukazují na omezenou orientaci respondentů v rozdělení kompetencí mezi jednotlivé složky veřejné správy.

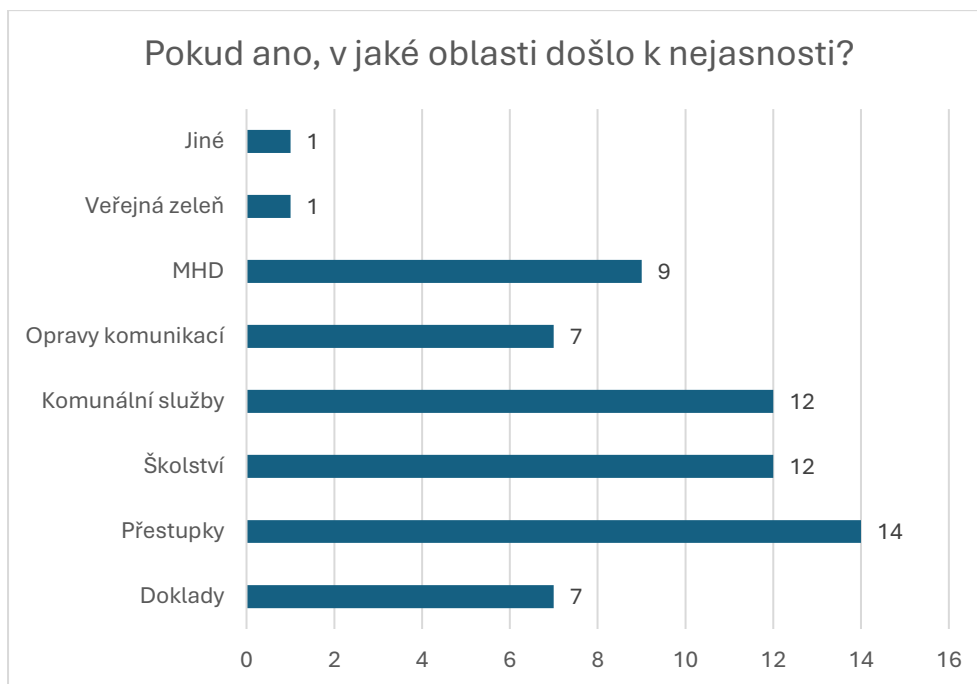
Graf 19- Nejasnosti

Zdroj: vlastní

Graf č. 19 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, zda se někdy setkali s nejasností ohledně toho, zda jejich problém řeší stát, nebo město.

Odpověď „Ano“ uvedlo 46,8 % respondentů, zatímco 53,2 % dotázaných odpovědělo „Ne“.

Z výsledků vyplývá, že téměř polovina respondentů se již setkala s nejasností při určování kompetence mezi státem a městem. Tento poměrně vysoký podíl naznačuje, že problematika rozdělení působností mezi státní správu a samosprávu může být pro občany v praxi obtížně srozumitelná. Výsledek zároveň koresponduje s předchozími zjištěními, která poukazují na omezenou orientaci respondentů v této oblasti.

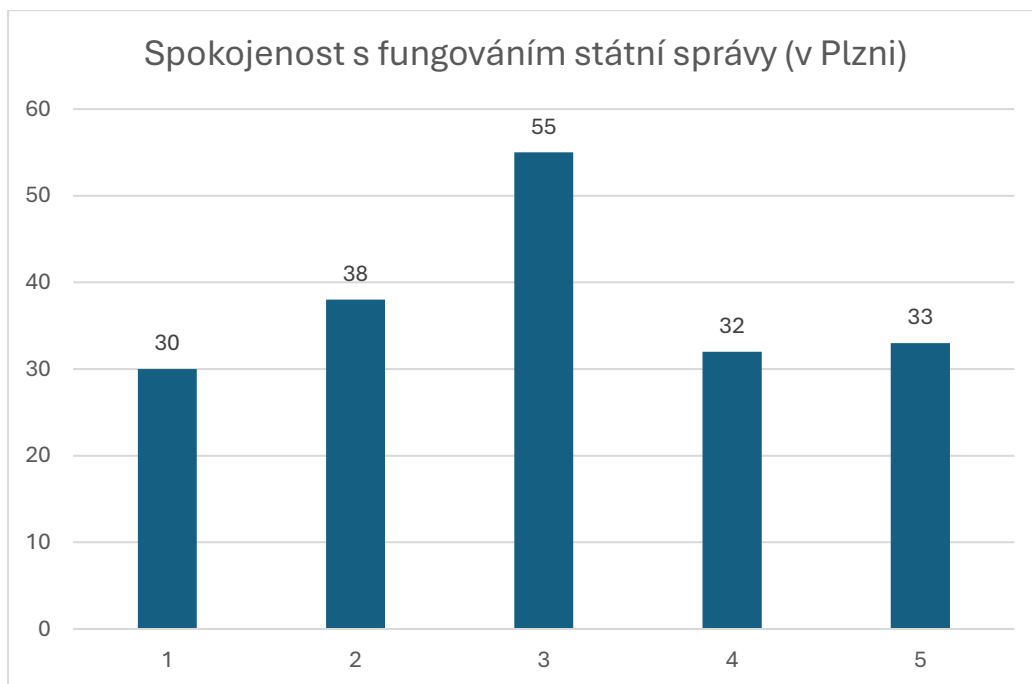
Graf 20- Oblast nejasnosti

Zdroj: vlastní

Graf č. 20 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, v jaké oblasti došlo k nejasnosti ohledně toho, zda jejich problém řeší stát, nebo město. Tato otázka byla určena pouze respondentům, kteří v předchozí otázce uvedli, že se s nejasností setkali. Celkový počet odpovědí činil 63.

Nejčastěji byla uváděna oblast přestupků, a to v 46,7 % případů. Následovaly oblasti školství a komunálních služeb, které uvedlo shodně 40 % respondentů. Oblast MHD označilo 30 % dotázaných. Doklady a opravy komunikací byly uvedeny shodně ve 23,3 % případů. Nejmenší podíl připadl na oblast veřejné zeleně (3,3 %).

Z výsledků vyplývá, že největší nejasnosti se týkají oblastí, kde dochází k častému prolínání působností mezi státní správou a samosprávou, zejména v oblasti přestupků a školství. Struktura odpovědí tak potvrzuje, že problém rozlišení kompetencí není omezen pouze na jednu konkrétní oblast, ale týká se širšího spektra činností veřejné správy.

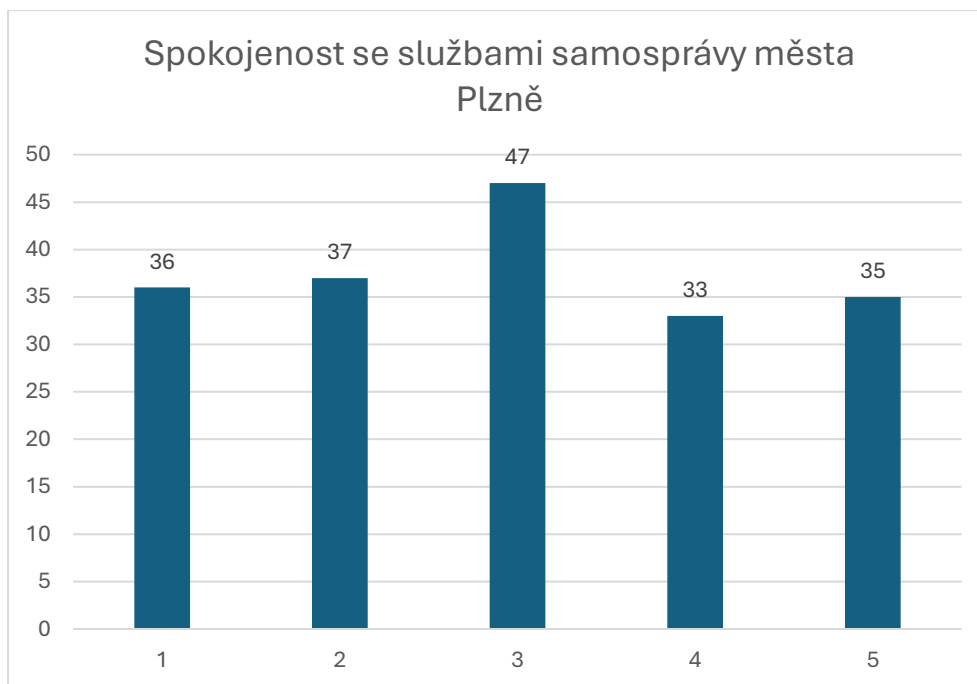
Graf 21- Spokojenost s úřady

Zdroj: vlastní

Graf č. 21 znázorňuje míru spokojenosti respondentů s fungováním státní správy v Plzni na škále od 1 do 5, kde hodnota 1 představuje nejnižší úroveň spokojenosti a hodnota 5 nejvyšší.

Nejčastěji byla zvolena hodnota 3, kterou uvedlo 29,3 % respondentů. Hodnotu 5 označilo 17,6 % dotázaných a hodnotu 4 zvolilo 17 % respondentů. Nižší úroveň spokojenosti vyjádřilo 20,2 % respondentů volbou hodnoty 2 a 16 % dotázaných označilo hodnotu 1.

Výsledky naznačují, že převažuje spíše neutrální hodnocení fungování státní správy, přičemž největší podíl respondentů zvolil střední hodnotu škály. Rozložení odpovědí je relativně vyrovnané, což ukazuje na rozdílné zkušenosti respondentů. Můžeme konstatovat, že výrazná převaha spokojenosti ani nespokojenosti nebyla zaznamenána.

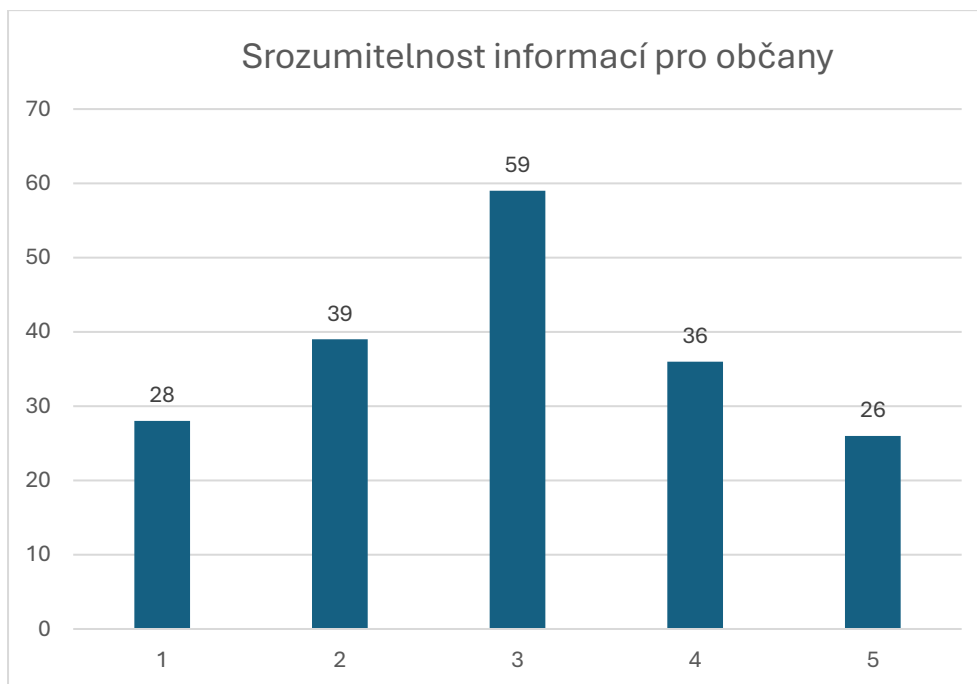
Graf 22- Spokojenost samospráva

Zdroj: vlastní

Graf č. 22 znázorňuje míru spokojenosti respondentů se službami samosprávy města Plzně na škále od 1 do 5, kde hodnota 1 představuje nejnižší úroveň spokojenosti a hodnota 5 nejvyšší.

Nejčastěji byla zvolena hodnota 3, kterou uvedlo 25 % respondentů. Hodnotu 5 označilo 18,6 % dotázaných a hodnotu 4 zvolilo 17,6 % respondentů. Nižší úroveň spokojenosti vyjádřilo 19,7 % respondentů volbou hodnoty 2 a 19,1 % dotázaných označilo hodnotu 1.

Výsledky ukazují, že stejně jako u hodnocení státní správy převažuje spíše neutrální postoj respondentů. Rozložení odpovědí je poměrně vyrovnané napříč celou škálou, což naznačuje různorodé zkušenosti občanů se službami samosprávy. Výrazná převaha pozitivního ani negativního hodnocení nebyla zaznamenána.

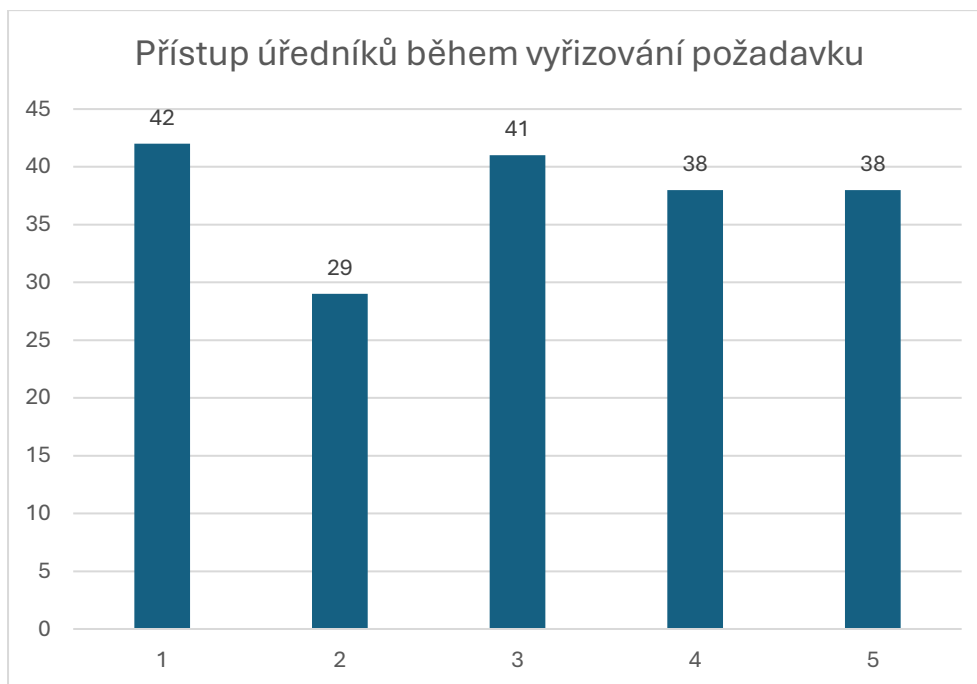
Graf 23- Srozumitelnost informací

Zdroj: vlastní

Graf č.23 znázorňuje hodnocení srozumitelnosti informací poskytovaných občanům na škále od 1 do 5, kde hodnota 1 představuje nejnižší míru srozumitelnosti a hodnota 5 nejvyšší.

Nejčastěji byla zvolena hodnota 3, kterou uvedlo 31,4 % respondentů. Hodnotu 4 označilo 19,1 % dotázaných a hodnotu 2 zvolilo 20,7 % respondentů. Nejvyšší hodnocení (5) uvedlo 13,8 % respondentů a nejnižší hodnocení (1) označilo 14,9 % dotázaných.

Výsledky naznačují, že převažuje spíše neutrální hodnocení srozumitelnosti informací poskytovaných veřejnou správou. Rozložení odpovědí je relativně vyrovnané, což poukazuje na rozdílné zkušenosti respondentů. Přestože část dotázaných hodnotí srozumitelnost pozitivně, významný podíl respondentů ji vnímá jako nedostatečnou.

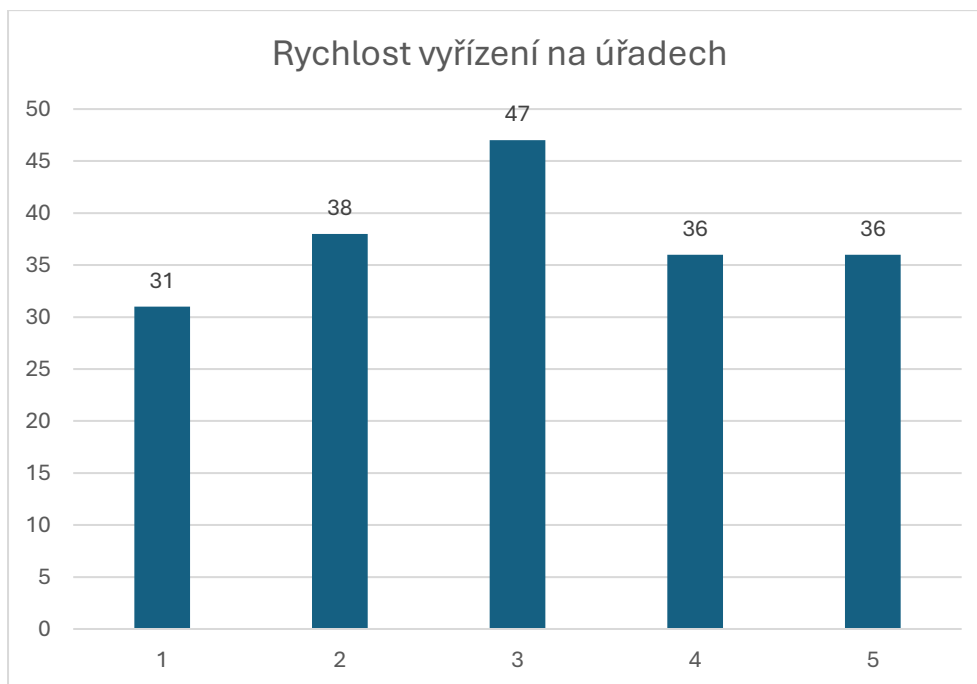
Graf 24- Přístup úředníků

Zdroj: vlastní

Graf č. 24 znázorňuje hodnocení přístupu úředníků během vyřizování požadavku na škále od 1 do 5, kde hodnota 1 představuje nejnižší úroveň spokojenosti s přístupem a hodnota 5 nejvyšší.

Nejvyšší podíl respondentů (22,3 %) zvolil hodnotu 1, tedy nejnižší hodnocení. Hodnotu 3 označilo 21,8 % respondentů. Hodnoty 4 a 5 uvedlo shodně 20,2 % dotázaných. Nejnižší zastoupení měla hodnota 2, kterou zvolilo 15,4 % respondentů.

Rozložení odpovědí je poměrně vyrovnané, avšak nejčastější volbou bylo nejnižší hodnocení. Výsledky tak naznačují, že část respondentů má s přístupem úředníků negativní zkušenost. Současně však významný podíl dotázaných hodnotí přístup pozitivně nebo neutrálně, což poukazuje na rozdílné individuální zkušenosti a individuální očekávání s jednáním úřadů.

Graf 25- Rychlost vyřízení

Zdroj: vlastní

Graf č. 25 znázorňuje hodnocení rychlosti vyřízení požadavků na úřadech na škále od 1 do 5, kde hodnota 1 představuje nejnižší úroveň spokojenosti s rychlostí vyřízení a hodnota 5 nejvyšší.

Nejčastěji byla zvolena hodnota 3, kterou uvedlo 25 % respondentů. Hodnotu 2 označilo 20,2 % dotázaných. Shodně 19,1 % respondentů zvolilo hodnotu 4 a 5. Nejnižší hodnocení (1) uvedlo 16,5 % dotázaných.

Dle výsledků lze vyčíst, že hodnocení rychlosti vyřízení požadavků je převážně neutrální až mírně pozitivní. Největší podíl respondentů zvolil střední hodnotu škály, přičemž výrazná převaha negativního ani pozitivního hodnocení nebyla zaznamenána. Lze tedy konstatovat, že zkušenosti občanů s rychlostí vyřizování agend jsou relativně vyrovnané.

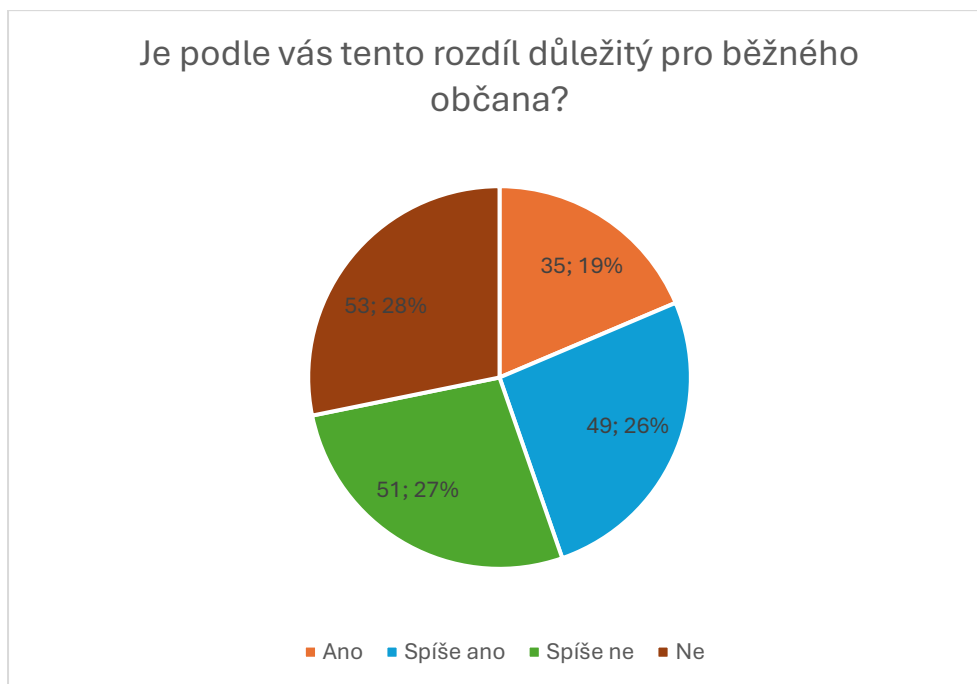
Graf 26- Vysvětlení města

Zdroj: vlastní

Graf č. 26 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, zda město Plzeň podle jejich názoru dostatečně vysvětluje rozdíl mezi státní správou a samosprávou.

Odpověď „Ano“ uvedlo 25 % respondentů, zatímco 29,8 % dotázaných zvolilo možnost „Spíše ano“. Naopak 24,5 % respondentů odpovědělo „Spíše ne“ a 20,7 % označilo možnost „Ne“.

Z výsledků vyplývá, že mírná většina respondentů (54,8 %) se přiklání k názoru, že město rozdíl mezi státní správou a samosprávou vysvětluje dostatečně, alespoň částečně. Současně však 45,2 % dotázaných vnímá komunikaci v této oblasti spíše negativně. Výsledky tak naznačují, že informovanost občanů o rozdělení kompetencí mezi státní správu a samosprávu není zcela jednoznačná a může být vnímána jako nedostatečná téměř polovinou respondentů.

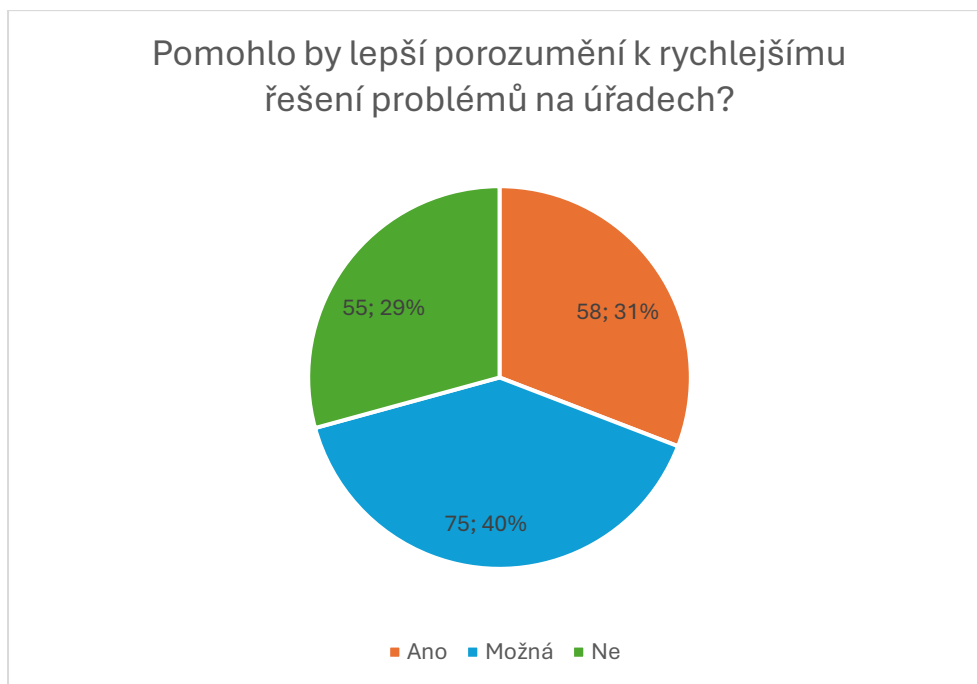
Graf 27- Důležitost rozdílu

Zdroj: vlastní

Graf č. 27 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, zda je podle jejich názoru rozdíl mezi státní správou a samosprávou důležitý pro běžného občana.

Odpověď „Ano“ uvedlo 18,6 % respondentů a možnost „Spíše ano“ zvolilo 26,1 % dotázaných. Naopak 27,1 % respondentů odpovědělo „Spíše ne“ a 28,2 % označilo možnost „Ne“.

Z výsledků vyplývá, že 44,7 % respondentů považuje tento rozdíl za důležitý (v součtu odpovědí „Ano“ a „Spíše ano“), zatímco mírná většina 55,3 % dotázaných jej za důležitý nepovažuje. Lze tedy konstatovat, že význam rozlišení mezi státní správou a samosprávou není pro část veřejnosti zcela zřejmý, což může souviset s omezenou informovaností o konkrétních kompetencích jednotlivých složek veřejné správy.

Graf 28- Lepší porozumění

Zdroj: vlastní

Graf č. 28 znázorňuje odpovědi respondentů na otázku, zda by lepší porozumění rozdílu mezi státní správou a samosprávou vedlo k rychlejšímu řešení problémů na úřadech.

Odpověď „Ano“ uvedlo 30,9 % respondentů. Možnost „Možná“ zvolilo 39,9 % dotázaných a 29,3 % respondentů odpovědělo „Ne“.

Z výsledků vyplývá, že přibližně třetina respondentů je přesvědčena, že lepší porozumění by přispělo k efektivnějšímu řešení problémů. Největší podíl dotázaných však zvolil odpověď „Možná“, což naznačuje určitou nejistotu ohledně přímého dopadu znalostí na praktické fungování úřadů. Přesto lze konstatovat, že významná část respondentů připouští potenciální souvislost mezi úrovní informovanosti občanů a efektivitou komunikace s veřejnou správou.

6.2 Souhrnné vyhodnocení

Dotazníkové šetření bylo zaměřeno na zjištění úrovně znalostí respondentů o rozdílu mezi státní správou a samosprávou, jejich schopnosti aplikovat tyto znalosti v praxi a na hodnocení fungování veřejné správy v podmínkách města Plzně.

V úvodní části šetření bylo zjišťováno základní povědomí o pojmech státní správa a samospráva. Přestože 43,6 % respondentů uvedlo, že se s těmito pojmy již setkala, následné otázky zaměřené na konkrétní kompetence ukázaly, že faktická znalost je výrazně nižší. Ve většině případů správnou odpověď uvedla přibližně pouze třetina až dvě pětiny respondentů. Nejnižší podíl správných odpovědí byl zaznamenán v oblasti zřizování mateřských a základních škol (30,3 %) a financování kulturních akcí (33 %). Ani v ostatních oblastech – například u vydávání dokladů, rozhodování o přestupcích či tvorby městských vyhlášek – nepřesáhl podíl správných odpovědí hranici 45 %.

Výsledky tedy naznačují, že ačkoli část respondentů deklaruje obecné povědomí o pojmech, jejich schopnost správně rozlišit konkrétní kompetence mezi státní správou a samosprávou je omezená. Tento závěr podporuje také skutečnost, že 69,1 % respondentů uvedlo, že pro ně při jednání s úřady nebylo zcela jasné, zda jednají se státní správou či samosprávou. Současně se téměř polovina dotázaných (46,8 %) setkala s nejasností ohledně toho, zda jejich problém řeší stát nebo město.

Hodnocení fungování veřejné správy bylo převážně neutrální. U spokojenosti se státní správou i se službami samosprávy nejčastěji převažovala střední hodnota škály. Přestože nebyla zaznamenána výrazná převaha negativního hodnocení, u některých ukazatelů (zejména přístup úředníků) se objevilo relativně vysoké zastoupení nejnižších hodnot, což poukazuje na rozdílné individuální zkušenosti respondentů.

Z hlediska komunikace města je zajímavé, že 54,8 % respondentů se přiklání k názoru, že město Plzeň rozdíl mezi státní správou a samosprávou alespoň částečně vysvětluje. 55,3 % respondentů nepovažuje rozlišení mezi státní správou a samosprávou za důležité pro běžného občana. Tento postoj může částečně vysvětlovat nižší míru zájmu o hlubší porozumění problematice. Na druhou stranu přibližně třetina respondentů se domnívá, že lepší porozumění rozdílu mezi státní správou a samosprávou by vedlo k rychlejšímu řešení problémů na úřadech, a dalších 39,9 % tuto možnost připouští. Lze tedy konstatovat, že část veřejnosti vnímá souvislost mezi informovaností občanů a efektivitou fungování veřejné správy.

Celkově lze uzavřít, že výsledky dotazníkového šetření poukazují na omezenou orientaci respondentů v rozdělení kompetencí mezi státní správu a samosprávu, a to jak v teoretické, tak v praktické rovině. Přestože většina respondentů má osobní zkušenost s úřady, schopnost správně identifikovat výkon jednotlivých působností zůstává relativně nízká. Současně lze konstatovat, že informovanost občanů o této problematice může mít vliv na jejich subjektivní vnímání efektivity a srozumitelnosti veřejné správy.

6.3 Doporučení pro praxi

Na základě výsledků dotazníkového šetření lze formulovat několik doporučení směřujících ke zlepšení informovanosti občanů o rozdělení kompetencí mezi státní správu a samosprávu a ke zvýšení efektivity komunikace mezi občany a veřejnou správou.

1. Zlepšení srozumitelnosti a přehlednosti informací

Výsledky výzkumu ukázaly, že významná část respondentů si není jistá rozdělením kompetencí mezi státní správu a samosprávu a že téměř polovina z nich se v praxi setkala s nejasností, kdo má jejich problém řešit.

Doporučení:

- zpřehlednit informace na oficiálních webových stránkách města,
- jasně uvádět, zda se jedná o výkon samostatné nebo přenesené působnosti,
- vytvářet jednoduchá přehledová schémata nebo infografiky vysvětlující, „kam se obrátit s konkrétním problémem“.

2. Edukativní aktivity zaměřené na veřejnost

Dle získaných výsledků je zřejmé, že významná část účastníků výzkumu má obecné povědomí o rozdělení veřejné správy, avšak praktická znalost kompetencí státní správy nebo samosprávy je omezená.

Doporučení:

- realizovat informační kampaně zaměřené na vysvětlení základního rozdělení působností,
- využít sociální sítě města k pravidelnému zveřejňování krátkých vysvětlujících příspěvků,
- zapojit téma fungování veřejné správy do vzdělávacích aktivit na školách.

3. Posílení komunikace při osobním kontaktu s úřady

Z odpovědí respondentů vyplývá, že pro většinu z nich nebylo při jednání s úřady zcela jasné, zda jednají se státní správou či samosprávou.

Doporučení:

- aby úředníci při komunikaci s občany stručně vysvětlili, v rámci, jaké působnosti danou agendu vykonávají,
- aby byly na pracovištích úřadů dostupné jednoduché informační materiály vysvětlující rozdělení kompetencí.

4. Propojení informovanosti s efektivitou vyřizování požadavků

Část respondentů se domnívá, že lepší porozumění rozdělení kompetencí by mohlo přispět k rychlejšímu řešení problémů na úřadech.

Doporučení:

- vytvořit jednoduchý online rozcestník služeb (např. interaktivní formulář „Kam se obrátit?“),
- posílit navigační prvky na webových stránkách města i jednotlivých úřadů.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo vymežit rozdíl mezi státní správou a samosprávou a posoudit, do jaké míry je toto rozdělení srozumitelné a prakticky uchopitelné pro občany na lokální úrovni. Teoretická část se zaměřila na základní pojmy veřejné správy, charakteristiku státní správy a samosprávy a na principy, které vymezují jejich působnost, včetně významu přenesené a samostatné působnosti.

Praktická část práce navázala na teoretická východiska a prostřednictvím dotazníkového šetření se soustředila na zachycení zkušeností a orientace respondentů v této problematice. Výzkum byl koncipován tak, aby zohlednil nejen povědomí o pojmech, ale také schopnost respondentů aplikovat znalosti v praktických situacích a jejich subjektivní hodnocení komunikace a fungování veřejné správy. Získaná data umožnila posoudit, jak se teoretické vymezení kompetencí promítá do každodenního kontaktu občanů s úřady.

Z výsledků empirického šetření obecně vyplývá, že rozlišení mezi státní správou a samosprávou není pro část veřejnosti zcela jednoznačné. V praxi se u respondentů objevují nejistoty zejména v situacích, kdy není na první pohled zřejmé, zda je konkrétní agenda vykonávána v rámci přenesené působnosti, nebo spadá do samostatné působnosti obce. Tyto nejasnosti mohou mít dopad na orientaci občanů v tom, na jaký orgán se v konkrétním případě obrátit, a tím i na efektivitu vyřizování jejich záležitostí.

Současně se ukazuje, že kvalita komunikace institucí a srozumitelnost poskytovaných informací hrají významnou roli v tom, jak občané fungování veřejné správy vnímají. Přestože se hodnocení veřejné správy pohybuje spíše ve středních hodnotách, výsledky naznačují, že existuje prostor pro zlepšení zejména v oblasti transparentního vysvětlování kompetencí a praktického nasměrování občanů při řešení jejich požadavků.

Na základě provedeného výzkumu lze konstatovat, že posílení informovanosti veřejnosti o rozdílu mezi státní správou a samosprávou může přispět ke snížení nejistot při kontaktu s úřady, ke zvýšení srozumitelnosti výkonu veřejné správy a potenciálně také k efektivnějšímu řešení některých situací ze strany občanů. Přínosem práce je propojení teoretického vymezení problematiky s pohledem veřejnosti, který umožňuje identifikovat oblasti, kde je rozdíl mezi státní správou a samosprávou vnímán nejméně zřetelně.

Téma rozdělení kompetencí mezi státní správu a samosprávu má význam nejen z právně-organizačního hlediska, ale také z hlediska každodenního fungování veřejné správy a její dostupnosti pro občana. Práce tak poukazuje na to, že srozumitelné vymezení a komunikace působností je důležitým předpokladem transparentní a občansky přívětivé veřejné správy.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BŘEŇ, Jan. *Základní charakteristika státní správy*. Vydání: první. Skripta. Ediční řada: fialová. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2017. ISBN 978-80-86976-44-0.
2. HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-561-0.
3. HORZINKOVÁ, Eva a FIALA, Zdeněk. *Správní právo hmotné: obecná část*. 4. aktualizované vydání. Student. Praha: Leges, 2023. ISBN 978-80-7502-694-1.
4. KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. Právnické učebnice. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-727-9.
5. KOUDELKA, Zdeněk. *Právní předpisy samosprávy*. 2., aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-690-7.
6. KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.
7. LOCHMANNOVÁ, Alena. *Veřejná správa: základy veřejné správy*. Vydání druhé. Prostějov: Computer Media, 2020. ISBN 978-80-7402-417-7.
8. MALAST, Jan. *Teoretická východiska obecní samosprávy v České republice*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2016. ISBN 978-80-261-0657-9.
9. *Obce, kraje, hl. m. Praha: změny zákonů: o obcích, o krajích a o hl. m. Praze od 1. 3. 2025, územní samospráva, samostatná a přenesená působnost, orgány zastupitelstva a rady, odměny zastupitelů, územně správní členění státu, Sbíрка právních předpisů ÚSC; Úředníci obcí a krajů; Obecní policie: redakční uzávěrka 24. 2. 2025. ÚZ: úplné znění*. Ostrava: Sagit, 2025. ISBN 978-80-7488-670-6.
10. SLÁDEČEK, Vladimír; FRUMAROVÁ, Kateřina a MELOTÍKOVÁ, Petra (ed.). *Organizace státní správy – vývojové tendence*. Teoretik. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-7502-048-2.
11. SLÁDEČEK, Vladimír a POUPEROVÁ, Olga. *Správní právo: zvláštní část (vybrané kapitoly)*. 2. vyd. Student. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-87576-48-9.

12. SVOBODA, Ivo. *Základy správního práva a veřejné správy*. Právo. Ostrava: Key Publishing, 2008. ISBN 978-80-87071-76-2.
13. SVOBODA, Ivo a SCHELLE, Karel. *Základy organizace veřejné správy*. Vyd. 2. Právo. Ostrava: Key Publishing, 2007. ISBN 978-80-87071-22-9.
14. UNIVERZITA KARLOVA (PRAHA). *Acta Universitatis Carolinae*. 2010. ISBN 978-80-246-1788-6.
15. *Ústava ČR. Listina základních práv a svobod: parlament ČR, volby, ústavní soud, ombudsman, ministerstva: antidiskriminační zákon, zákon o sbírce zákonů: redakční uzávěrka 10.8.2020. Úplné znění*. Ostrava: Sagit, 2020. ISBN 978-80-7488-420-7.
16. *Zákony V/2025: úplná znění zákonů pro státní správu, veřejnou správu a školství k 1.1.2025*. Český Těšín: Poradce, 2025. ISSN 1802-8306.

Elektronické zdroje

17. MASARYKOVA UNIVERZITA, Právnická fakulta. *Zájmová a profesní samospráva*. Online. In: . S. 1. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/law/podzim2010/MV925K/um/Profesni_a_zajmova_samosprava.pdf. [cit. 2025-12-01].
18. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *E-Government v evropském prostředí*. Online. 2012. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/clanek/e-government-v-evropskem-prostredi.aspx>. [cit. 2025-12-05].
19. *Obce*. Online. Informační web územního plánování. 2024. Dostupné z: https://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp#index_4. [cit. 2025-12-04].
20. *Starosta a jiné orgány obce*. Online. Deník veřejné správy. 2024. Dostupné z: <https://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6292738>. [cit. 2025-12-04].
21. *Územní samospráva*. Online. IURIUM. Dostupné z: <https://www.iurium.cz/encyklopedie/koncept/uzemni-samosprava>. [cit. 2025-12-01].

Seznam zkratek

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1 - Rozdíly státní správy a samosprávy.....	39
Graf 1- Pojmy státní správa/samospráva.....	41
Graf 2- Orientace v pojmech.....	42
Graf 3- Výkon veřejné správy v Plzni.....	43
Graf 4- Vnímání rozdílů.....	44
Graf 5- Vysvětlení rozdílů.....	45
Graf 6- Občanské průkazy.....	46
Graf 7- Řidičské průkazy.....	47
Graf 8- Přestupky.....	48
Graf 9- Chodníky a místní komunikace.....	49
Graf 10- Veřejná zeleň.....	50
Graf 11- Odpadové hospodářství.....	51
Graf 12- MŠ a ZŠ.....	52
Graf 13- Kulturní akce.....	53
Graf 14- MHD.....	54
Graf 15- Městské vyhlášky.....	55
Graf 16- Setkání s úřady.....	56
Graf 17- Úřady.....	57
Graf 18- Jednání s úřady.....	58
Graf 19- Nejasnosti.....	59
Graf 20- Oblast nejasností.....	60
Graf 21- Spokojenost s úřady.....	61
Graf 22- Spokojenost samospráva.....	62
Graf 23- Srozumitelnost informací.....	63
Graf 24- Přístup úředníků.....	64
Graf 25- Rychlost vyřízení.....	65
Graf 26- Vysvětlení města.....	66
Graf 27- Důležitost rozdílů.....	67
Graf 28- Lepší porozumění.....	68

Seznam příloh

Příloha 1	79
-----------------	----

Příloha 1 – Znění dotazníku

Slyšel/a jste někdy o pojmech státní správa a samospráva?

- Ano
- Ne
- Nevím

Jak dobře se v těchto pojmech orientujete?

Velmi dobře 1 2 3 4 5 Velmi špatně

Víte, kdo v Plzni vykonává státní správu a kdo samosprávu?

- Ano
- Ne
- Nevím

Myslíte si, že je mezi občany tento rozdíl obecně známý?

- Ano
- Ne
- Nevím

Uměl/a byste stručně vysvětlit rozdíl mezi státní správou a samosprávou?

Text stručné odpovědi:

Kdo vydává občanské průkazy?

- Samospráva
- Státní správa (přenesená působnost)
- Nevím

Kdo vydává řidičské průkazy?

- Samospráva
- Státní správa (přenesená působnost)
- Nevím

Kdo rozhoduje o přestupcích?

- Samospráva
- Státní správa (přenesená působnost)
- Nevím

Kdo opravuje chodníky a místní komunikace?

- Samospráva
- Státní správa (přenesená působnost)
- Nevím

Kdo udržuje veřejnou zeleň?

- Samospráva
- Státní správa (přenesená působnost)
- Nevím

Kdo se stará o úklid města a odpadové hospodářství?

- Samospráva
- Státní správa (přenesená působnost)
- Nevím

Kdo zřizuje mateřské a základní školy?

- Samospráva
- Státní správa (přenesená působnost)
- Nevím

Kdo financuje kulturní akce?

- Samospráva
- Státní správa (přenesená působnost)
- Nevím

Kdo řídí veřejnou dopravu (MHD)?

- Samospráva
- Státní správa (přenesená působnost)
- Nevím

Kdo vytváří a schvaluje městské vyhlášky?

- Samospráva
- Státní správa (přenesená působnost)
- Nevím

Setkal/a jste se v posledních 12 měsících s úřady v Plzni?

- Ano
- Ne

S jakými úřady jste jednal/a?

(Vyplňte pouze, pokud jste v předchozí otázce odpověděli Ano)

- Magistrát města Plzně
- Úřad městského obvodu
- Finanční úřad
- Úřad práce
- Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ)
- Katastrální úřad
- Jiné: _____

Bylo pro vás jasné, zda jednáte se státní správou, nebo samosprávou?

- Ano
- Ne
- Nevím

Setkal/a jste se někdy s nejasností, kdo má řešit váš problém (stát × město)?

- Ano
- Ne

Pokud ano, v jaké oblasti došlo k nejasnosti?

- Doklady
- Přestupky
- Školství
- Komunální služby
- Opravy komunikací
- MHD
- Jiné: _____

Spokojenost s fungováním státní správy (v Plzni)?

Velmi spokojen 1 2 3 4 5 Velmi nespokojen

Spokojenost se službami samosprávy města Plzně*

Velmi spokojen 1 2 3 4 5 Velmi nespokojen

Srozumitelnost informací pro občany*

Velmi spokojen 1 2 3 4 5 Velmi nespokojen

Přístup úředníků během vyřizování požadavku*

Velmi spokojen 1 2 3 4 5 Velmi nespokojen

Rychlost vyřízení na úřadech*

Velmi spokojen 1 2 3 4 5 Velmi nespokojen

Má město Plzeň podle vás dostatečně vysvětleno, co je státní správa a co samospráva?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

Je podle vás tento rozdíl důležitý pro běžného občana?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

Pomohlo by lepší porozumění k rychlejšímu řešení problémů na úřadech?

- Ano
- Možná
- Ne

Co by podle vás město Plzeň mělo zlepšit v informování občanů ohledně státní správy a samosprávy?

Text dlouhé odpovědi